

Published and distributed
under Permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. BURLSON,
POSTMASTER GENERAL.
Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULASKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States \$2.50
To Foreign Countries \$3.00
"S A N D A R A"
327 E Street, Boston 27, Mass.
KAINA 5 CENTAL

No. 21

So. Boston, Mass., Gegužės (May) 26 d. 1921 m.

Metai VIII

Vokiečiai Atmušė Atgal Lenkus

LLOYD GEORGE GRUMOJA.

PRANCUZAI IR ANGLAI ŽADA PRIPAŽINTI LIETUVĄ

VIENAS NUGINLAVO 15 LENKŲ.

Steigiamasis Seimas Užgiria Šaulius 1 Skaitymu

"ELTOS" ŽINIOS.

VOKIEČIAI ATMUSĖ LENKUS.

LONDONAS, geg. 23 d. Su batoje vokiečiai atstumė lenkų sukilėlius Silezijoje penkias mylias link Gross-Strehlitz — taip praneša "Times" korespondentas. Vokiečiai turėjo Vokietijos armijos ginklus, ir kas antras turėjo šautuvą. Ir pusiau apginkluoti vokiečiai atėmė nuo lenkų ties Gogolin 4 kanuoles, 8 kuikosvydius ir 150 šautuvų. Pereitoje nedėlioje vokiečiai išvijo lenkus iš kelių kaimų ties Rosenberg.

Prancuzai grumojo, kad paskelbs Vokietijai karą, jei Vokietija užsipuls ant lenkų, vienok dėl šiu atsitikimų karės neapskelbta, tik Vokietijai liepta nesiūti savo kariuomenės į Sileziją. Tokį patį įsakymą davė ir Anglija, drauge pasižadėdama atsiūti savus kariuomenės Sileziją.

LLOYD GEORGE GRUMOJA.

LONDONAS. Lenkų sukilimas Silezijoje, prilaikomas prancuzų, dručiai suerzino anglus su prancuzais. Kada Anglijos premieras Lloyd George pasakė lenkamis porą teisybės žodžių, tas labai nepatiko prancuzams. Jų spauda dručiai užsiopulė ant Lloyd George'o, bet jo tuomi nenugązdino. Sekančioje kalboje pasakėjo perėta seredą, Lloyd George taip sakė: "Aš laikausi savo išsitarimų Silezijos klausimu, pasakytų Parlamente. Suprantama, aš prisimu atsakomybę tik už tą, ką aš ištikrųjų pasakiau, o ne už nukaputus ir išklaiptus prancuzų presos pranešimus."

Kalbėdamas apie Sileziją, Lloyd George išsireiškė: "Viršutinės Silezijos likimas turi būti apspręstas Vyriausiosios Tarybos, bet ne Korfantų. Sutarties kudiakams negalima duot daužyt Europoj indus be pabaudimo. Kas nori turi suvaldyti juos, kitaip bus nuolatinis neramumas Pasaulio kelias ateinaisiais metais negali būti išpranašautas. Ukanos priešais mus tankesnės, nė kaip paprastai. Daug prigulės nuo alijantų laikymosi išyien. Apart sutarties pasizadėjimų, įvykiai, kurių iš anksto negali permatyti, turės nulemti busiantį tautų susigrupavimą, ir pasaulio, ypač Europos, atietis bus nustatyta senų ir naujų susidraugavimų."

"Tokiose aplinkybėse Versailles Sutartis yra begalinės svarbos dokumentas, ypač santarvės tautom. Ji riša mus, kad yra tiek daug mus skiriančių dalykų. Tiems, kurie laiko jos skirsnelius, kaip jo žaislams ir prietarams, gali neilgai atsieiti gyventi, kad gailauti savo trumparegystės."

Ar ne pilni grumojimų žodžiai?

LENKAI UŽMOKĖS ITALIJAI 7,000,000 LYRŲ.

ROMA, geg. 18 d. Stefani žinių agentura praneša, kad Italijos užsienių ministeris, kunigaištis Sforza, pareikalavo nuo lenkų atlyginimo už užmušimą Italijos kareivių Opehn'e, ir kad Sąjungininkų Komisija paskyrė atlyginimo septynis milijonus lyrų, kurias lenkai turės užmokėti.

VIENAS 15 LENKŲ NUGINLAVO.

BEUTHEN, Silezija, geg. 18 d. Anglijos pulkininkas Cockrell vienas ir beginklis nuginlavo 15 lenkų ir askaldė žandus jų viršininkui. Pulkininkas grįžo namo 3 val. ryte ir jį apspito 15 lenkų sukilėlių, reikalaudami nuo jo popierų. Pulkininkas iššokęs iš automobiliaus apdaužė žandus lenkų vadui, atėmė nuo visų penkiolikos šautuvus, susikrovė į automobilių ir liepęs lenkeliams skirstyties, nuvažiavo sau. Su pulkininku buvo tik vienas žmogus, vežėjas. Naršus kareiviai tie lenkai!

DĖLEI LIETUVOS RESPUBLIKOS PRIPAŽINIMO.

Paskutiniu laikų vėl tapo iškeltas klausimas dėl Lietuvos Respublikos pripažinimo. Šiuo sykiu jau prie naujos administracijos Lietuvos Atstovybės rūpesniu veikia Lietuvos valdžios vardu advokatas McAdoo yra įteikęs platesnį raštą Valstybės Sekretoriui ir ypatingam dalykų išdėstymui buvo Valst. Sekretoriaus priimtas gegužės 11 dieną. Suprantama, jog iki visas klausimas nėra išspręstas, kokių nors pozityvių pažadų iškart sunku laukti. Paaikškėjo, jog kaip Lietuvos Respublikos, taip ir kitų Baltijos valstybių pripažinimo klausimas esąs aktualiu, kurį administracija šiuo laiku norinti išspręsti.

Gegužės 16 dieną Valstybės Sekretorius yra priėmęs kongresmaną Walter M. Chandlerį, kursai vardu visų trijų Baltijos respublikų yra įteikęs ilgesnį memorialą dėl visų šių trijų respublikų pripažinimo. Visas tas raštas puikiai nušviečia visų šių respublikų padėtį ir stipriai išrodo reikalingumą jų pripažinimo. Jis buvo W. M. Chandlerio ištiesai perskaitytas Valstybės Sekretoriui, o be to tapo įneštas ir į Representatyvų Rumus ir tapo atspausdintas Congressional Record nuo gegužės 17 dienos n. 31 pusl. 1515-1520.

Kadangi šiandien Latvija ir Estonija jau tapo pripažintos de

Vaikai prie Kalėdų eglaitės, Lietuvių Moterų Globos Komiteto Prieglaudoje, Kaune.

jure visų valstybių, kurios priklauso prie Tautų Sąjungos, o Lietuva iki šiol dar nėra pripažinta, tai kad išlyginus juridinį visų šių Baltijos valstybių padėtį, Lietuvos Atstovybė Amerikoje yra užklaususi mūsų delegacijos Brikselyje, kuomet galima laukti iš Ahantų Valstybių tokio de jure Lietuvos pripažinimo ir ar teisingos yra žinios, jog klausimas dėl Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo bus pakeletas ateinančiame Aukščiausios Aliantų Tarybos posėdyje.

Nuo Lietuvių delegacijos pirmininko gerb. Ern. Galvanausko yra gautas toksai kablegramas iš gegužės 19 dienos: "Francija ir Anglija formaliai prizadėjo pripažinti de jure Lietuvos Respubliką artimiausiam Counseils Supreme posėdyje. Stop. Delegacijos pirmininkas Hymans pilno suveriniteto pripažinimą yra deklaravęs Tautų Sąjungos vardu gegužės 6 dieną."

Brüksely. Galvanauskas. Kaip spėjama iš laikraščio, tamsai Aliantų Tarybos posėdys dėl Silezijos klausimo turės įvykti jau šią savaitę ir reikią spėti, jog sulg Francijos ir Anglijos pažadų, tame posėdyje bus pakeletas ir Lietuvos de jure pripažinimo klausimas.

Lietuvos Informacijų Biuras, Gegužės 23, 1921 m.

PAGELBA LIETUVOS ŠAULIAMS.

Paskutiniu laikų vėl pradėjo plaukti aukos Lietuvos šauliams. Nuo vasario 1-mos d. 1921 m. iki gegužės 23 dienos įplaukė: \$3,517.99 ir \$500 Lietuvos Laisvės Paskolos Bonais, 200,000 auks. ir \$500. L. L. P. Bonais pasiūsta Lietuvon. \$190.00 kasoje lieka, kurie ir bus išsiūsti Lietuvos Šaulių Sąjungos Valdybai, kaip tik susirinks daugiau.

Amerikos Spadoje buvo daryti šiokių tokių priekaištų Šaulių Sąjungai, butent, kad ji nenorinti pasiduot kontrolei Krašt. Aps. Ministerijos, kad jos nariai būk užsimą pagelba žvalgybos skyrui, trukdą Lietuvos piliečių laisvę ir t. t. Visi šie priekaištai netur prasmės.

Įstatymas apie šaulių organizaciją yra jau įneštas Steig. Seimam ir buvo priimtas pirmuoju skaitymu. Rods šauliams rūpi pirmiausiai Lietuvos nepriklausomybės apginimas ir pačių piliečių teisių apsaugojimas. Jeigu kai-kur šaulių Sąj. nariams pasisekė surasti ir atiduoti teismų žinion kai-kuriuos slaptus degindarius arba aiškius Lietuvos nepriklausomybės ardytojus, tai rods tame yra tik jų nuopelnas. Kad dėl to atsiranda daug priešingų šauliams, tai pilnai suprantama.

Norėdama išsklaidinti šiuos įtarimus, Šaulių Centro Valdyba yra prisūtusi Lietuvos Atstovybei tokį kablegramą: "Šauliai turi prtarimą valdžios: Seimas priėmė pirmuoju skaitymu dviem balsam prieš įstatymą apie šaulius.

Šaulių Centro Valdyba, Visokias aukas Lietuvos šauliams, kaip lygiai Lietuvos Gyvimo Komitetui, Liet. Raud. Kryžiui ir kitiems reikalams prašome siūsti adresu: Representative of Lithuania, 370 — 7th Avenue, New York City.

Lietuvos Informacijų Biuras, Gegužės 23, 1921.

REIKALAUJAMA NUSKIRIMO KONSULO.

Gegužės 16 dieną Amerikos Lietuvių Prekybos ir Pramonės Tarybos vardu tapo išsiuntinėta visiems Senato ir Atstovų Rumų nariams, o taip pat ir Valstybės Sekretoriui tam tikra rezolucija, kurioje reikalaujama, idant Amerikos valdžia greičiau nuskirtų savo konsulus ar konsularius agentus Lietuvon.

Šiuo laiku Lietuvos žmonėms, kurie turi kokių nors reikalų prie Amerikos Konsulo, prisieina keliauti Rygon, nes tik ten yra toksai konsulas, o reikalų atsiranda visa daugybė, tai dėl išgavimo leidimo arba vizos vazuoti Amerikon, tai dėl išsiuntimo kokių dokumentų ir t. t. Parvykusiems Lietuvon tiems lietuviams, kurie yra papapę Amerikos piliečiais, lygia būdu prisieina susisiekti su konsulu, o kad nuvažiuoti Rygon, prisieina išsiūti pasas ir šiaip padaryti daug išlaidų, nes kai-

tant jau sugaištis. Dėlei šių tat priežasčių ir dėl to, kad Lietuvos Respublika gyvena jau suviris tris metus, kaip atskira nepriklausoma Valstybė, Tarybos Direktoriatas ir yra sustatęs tam tikrą rezoluciją, kuri, su parašu adv. J. Lopatos, kaip Tarybos Direktoriato pirmininko ir adv. F. J. Bagočiaus, kaip Sekretoriaus ir buvo, kaip ankščiau nurodyta, išsiuntinėta.

Tuo tarpu jau gauta yra nuo daugelio senatorių ir šiaip atstojų daug atsakymų, kuriuose pažadama tą klausimą paremti, kaip tik jis bus įneštas savrstyti ir tai dar gal šios sesijos metu.

Lietuvos Informacijų Biuras, Gegužės 23 d., 1921 m.

"ELTOS" ŽINIOS.

(Prisūsta paštu Lietuvos Informacijų Biurui). ZELIGOWSKIO NOTA Marcinkonių Kaimiečių Pareiškimas.

Varšavos radio pranešimu, kovo 25 d. lenkų užsienių reikalų ministerio Sapiehos notą del Tautų Sąjungos nutarimų lietuvių - lenkų ginčo klausimu Zeligowski pasiuntė notą, kurioje konstatuoja, buk Vilniaus paėmimas buvęs Vilniaus gyventojų gynimosi aktas prieš 1920 m., liepos 12 d. lietuvių - bolševikų sutartį, tai buę gyventojų neužginčijamos teisės apsispręsti.

Seimo sušaukimas butų padėjęs išrišti tą klausimą.

Žinia, kad Tautų Sąjunga padėsianti išrišti lietuvių - lenkų ginčus, Vilniaus gyventojai sutikę pasitikėjimu, kad tas ginčas bus tarptautinio vyriausio teisės tribunalo bešaliai išrištas. Ginčai tie esą ne tik tarp Varšavos ir Kauno, bet ir tarp Kauno ir Vilniaus. Manoma buvę, Vilnių turėsiant mažiausiai bent tokios teisės, kaip Kaunas. Kontrolės Komisija, vietoje to, kad sutaukinti abi puses, pasielgus taip, kad Vilniaus gyventojai ne tik ja negalėjo pasitikėti, net ir Tautų Sąjunga, jos vyriausia instancija. Kontrolės Komisijos Intervencijos:1) nebuę atvaduo

tos teritorijos, užimtos "Kauno" kariuomenės, neatsizvelgiant į tai, kad buę žadėję atsitraukti anapus demarkacinės linijos; 2) buvęs sulauktytas gyventojų mobilizavimas, kurio tikslas buvęs apginti gyventojus. "Kauno" valdžia tuo laiku koncentravusi pajegas į karo pajaubų liniją; 3) neatsizvelgiant į gyventojų norus, po nutarimo daryti plebisicita būvę sulaukyti rinkimai į seimą; 4) buvusi atmesta apsisprendimo forma.

Zeligowski sutikęs, kol įvyks derybos Brikselyje, prisitaikyti savo civiline administracija prie lenkų valdžios direktyvų. Tačiau Zeligowski reiskia vilties, 1) kad lenkų valdžia niekuomet nesutiksianti lietuvių - lenkų konflikto arbitražo keliu risti; 2), kad Vilniaus gyventojų noras jų krašto klausimu nebusias pamirštas, net ir tuomet, jei Brikselyje derybos tarp lietuvių ir lenkų pasibaigtų draugingai. Vilniaus teritorija negalinti buti dalinama, nes sudaranti nedalinamą vienetą; 3) kad Brikselio deryboms nedavus pozitingų išdavinų, lenkų valdžia negaišuosianti sušaukti tuoj seimą, be to dar, kad ji išsistengianti iš Tautų Sąjungos leidimą rinkti atstovus ir tose teritorijose, kurios "Kauno" valdžios žinioje. Kitokis Vilniaus klausimo išrišimas sukelsias gyventojų nepasitenkinimą ir jie pajusia, patys turį nuspręsti savo likimą.

Lietuvos vyriausybė yra gavusi lenkų okupuoto Marcinkonių kaimo pareiškimą šio turinio:

Mes M. kaimo gyventojai, neišskiriant žydų, kreipiamės į Lietuvos valdžią; prašydami atkreipti domę į mus, nuskriaustus našlaičius, likusius be savo globėjos Tėvynės - Lietuvos. Nuo pirmo vokiečių įžengimo į Lietuvą mes nebuvom laisvi nuo įvairių okupantų. Vieniems pasitraukus, ateina kiti, plėšia, grobia menkutį mus turtą, gabeną į savo kraštą. Ypač tuo pasizymėjo lenkai dabartiniu laiku. "Jie rekvizuoja mus gyvulius, javus, surašinėja mus laukus, plėšia mūsų turtą. Dabar lenkai leidžia gandus, kad mūsų kaimas pasirašė lenkų valdžiai. Tai yra grynas lenkų prasimanymas. Lenkai nerasadami dieną gyventojų namie, atvykdavo į kaimą naktį, versdami gyventojus pasirašyti, laikydami juos uždare po tris dienas šaltam kambaryje. Bet gyventojai spratę lenkų norą apgauti, nei vienas savo parašo nedavė, nežiurint į didelę prievartą.

Mes, kreipdamiesi į Lietuvos valdžią, pareiškiam, jog esame tame nekalti. Ir šiandien del to vargstame, vos iš bado nemirštame, nes lenkų kariuomenė žiauriai mus apiplėšė, viską iš mus atėmė, nepalikdami nei maisto šeimynoms.

Todel mes, prašome Lietuvos valdžią leisti nusipirkti mūsų šeimynoms maisto artimiausiam miestelyje, esančiam Lietuvos valdžios žinioje, nes lietuvių kareiviai ir šauliai neduoda mums išvėsti.

Prašome Lietuvos valdžios (Taša ant 5 pusl).

A. L. T. S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO I A. L. T. SANDARĄ.

Prie 7 kp., So. Boston, Mass.: P. Gelažius.
Prie 15 kp., Bridgeport, Conn.: Petras Putis, Jurgis Lušinskas,
Prie 28 kp., McAdoo, Pa.: Selvestras Genis.
Prie 32 kp., New Britain, Conn.: Motiejus Mžeika, Antanas Masiulionis, Vladas Navickas.
Prie 36 kp., Pittsburgh, Pa.: Povilas Pauliukonis.
Prie 42 kp., Philadelphia, Pa.: J. Kavalkevičius, A. Gurliuskas.
Prie 47 kp., Tamaqua, Pa.: Antanas Banišauskas.
Prie 60 kp., Ansonia, Conn.: Ant. Vaitkevičius, Stasys Pusraškis.
Prie 65 kp., Scranton, Pa.: Antanas Janušaitis.

VEIKIMAS PLĖTOJASI.

Po visas kolonijas tarpe visų Sandaros kuopų veikimas pradeda įsisiubuoti pilnu smarkumu, visur kuopos pradėjo risti į apskričius dēlei pasekmingesnio veikimo. Gi matant tokį sandariečių veikimą mūsų klerikalams pradėjo kinkos drebėti. Mat, jie tą gerai supranta, jog besiplėtojanti šviesos spinduliai apšvies tasias vietas, kuriose jie šandie laiko susivare dalį apkvairintų lietuvių darbo žmonių ir jog tie žmonės pilnėje šviesoje aiškiai išvys tasias vilgungas klastas, kokias jiems klerikalai rengia, idant ant toliaus juos galėtų palaikyti sau, kaip įrankį, ir išnaudotų saviems tikslams. Tad visai nėra stebėtina, jog klerikalai susisipie į savą organą "Dar-ko" No. 56 ilgas špaltas pašvenčia sandariečių šmeizimui. Neturėdami faktų apšmeizimui, griebiasi nešvarų žodžių, kalba apie asilus, braido po mišlynus ir vėl kuopias laukan. Va tai tas ir pasirodo, jog sandariečių veikimas pajudino "juodvarnių lizdą," kurie anot naujo vyčių nimno: "Tik kranksi aplink:" Tas aiškiai parodo, jog besiplėtojanti šviesos spindulys, nubloškė tamsiąją klerikaliską šmėklą į užkaborį, kuri ten atrado asilus ir mišlynus, delto apie tai ir kalba. Bet kada sandariečiai pilnai įsiubuos savo veikimą, kas žini kokiame užkaborje ir su kokiais gyvūnais klerikaliską šmėklą tąsyk susitiks? Well, tą dažinosime iš vėliausio jų prisipažinimo, nes jie tik apie tai ir kalba, kokiąje pozicijoje kada kur yra.

K. J. PAULASKAS,
"Sandaros" Adm.

Iš A. L. T. S. Kp. Veikimo.

BRIDGEPORT, CONN.

Vėliausiu laiku lietuvių veikimas visai yra apmires, nes dēlei bedarbės gyvavimo aplinkybės privertė daugelį aplėisti šią koloniją, todėl ir abelnai judėjimas pasiliovė.
Gegužės 13 d. A. L. T. S. 15 kp. surengė prakalbą. Kalbėjo gerb. A. J. Gotautas iš Boston, Mass. Kalbėtojas plačiai apibriežė pirmoje kalboje A. L. T. Sandaros tikslą ir idėjas, kokias Sandara turi pasibriežu, kad skelti politinę kultūrą tarpe Amerikos lietuvių ir supažindinti su Lietuvos dabartiniais reikalais, idant pagalbėjus atstatyti Lietuvą ekonomišku ir politišku atžvilgiais.
Antroje kalboje apipiėšė Lietuvos dabartinį padėjimą, ir kokią būdu gali kiekvienas Lietu-

vos pilietis prisidėti prie pagerinimo ir ištobulinimo Lietuvos.

Nors neskaitytinas klausytojų būrelis buvo susirinkęs, bet, kiek teko patirti, tai kalbėtojas visus užganėdino, išskyrus vieną komunistą, ex-kromelninką, atsižymėjusį šioje kolonijoje triukšmadari, nes tas žmogelis sukelia triukšmą kiekviename susirinkime. Bet į tokias ypatas niekas neatkreipia domos.

Pasekmės nebgliausias: prirašyta keletas narių prie A. L. T. S. 15 kp., padengimui lėšų sukauta \$5.35. Turiu širdingai ačiū aukojusiems ir už simpatiją sandariečiams.

Varde 15 kp.,
Korespondentas.

NEWTON UPPER FALLS, MASS.

Linksmas Vakarėlis.

Gegužės 14 d. vietinė A. L. T. Sandaros 22 kuopa, kuri didžiūmoje susidėda iš Amerikoje augusių lietuvių, surengė linksmą vakarėlį, kuriame susirinkęs skaitlingas jaunimo būrelis, kaip vietiniai, taip ir apilinkį miestų turėjo progą linksmam praleisti gražų gegužės subatvakarį. Surengimui šio vakarėlio Newtono sandarietės nepasigalėjo padėti daug triuso ir pasišventimo ir tuomi parodė, jog jos, nors šioje šalyje gimusios ir augusios, ir nors nėra mačiusios savo tėvų šalies Lietuvos, vienok moka gerbti ją ir josios papročius, nes rengdamos vakarėlį surengė tikrai lietuviškai su tokiais žaidimais, kaip va "Saldaus miego" ir kiti lietuviški apskutiniai, bet ne kokie "one" or "two step" arba "fox trot". Svetainė buvo iškaišyta lietuviškais spalvomis, abiejuose svetainės šonuose buvo parengti svečių pavaišinimui stalai, apkrauti valgiais ir gėrimais ir papuošti gyvomis gelėmis. Gi gale svetainės, priešais sėdintį jaunimą, buvo iškabintas iš vaikų padarytas raidėmis parašas: "A. L. T. SANDARA."

Puikus svetainės papuošimas davė labai malonų įspūdį.

Apie aštuntą valandą visiems susėdus apie stalus, ir besivaišinant skaniais valgiais, buvo išsireiškiami minčių. Visi linkėjo sandarietėms ir sandariečiams geriausios sloties jų veikime, kad ir ant toliaus taip prakliniai darbuotų ir savo veikimu rodytų pavyzdį kitų kolonijų lietuviams. Po vakarienės ir prakalbėlių stalai buvo atimti ir svetainė prirengta žaislams. Tuo muzikantai užtraukė lietuvišką suktinį, vėliaus visokius kitus žaislus ir taip tęsėsi iki 12 val. nakties. Apie dvyliką valandą visi su linksmiais veidais ir nepamirštiniais įspūdziais išsiskirstė kas sau namo.

Garbė Newtono sandarietėms už tokį praklinų veikimą. Garbė ir tiems tėvams, kurie išauklėjo savo dukreles tokioje prakilnioje lietuviškoje dvasioje ir pajiegė apsaugoti nuo ištautėjimo, ir papuolimo į svetimtaučių bangas. Linkėtina ir labai lauksime, kad greitoje ateityje newtoniečiai surengtų vėl gražų pasilinksminimą, kur žalioje laukoje, tarp žaliuojančių medžių, o taipgi nepamirštų pasikviesti ir svečių iš kitų miestų, tokiu būdu gal bus progą man ir vėl dalyvauti.

PHILADELPHIA, PA.

Gegužės 14 d. sandariečių 42 kuopa turėjo draugišką vakarėlį išleisdami savo draugą P. Kazlauską į Lietuvą. Kadangi P. K. buvo darbštas kuopos narys, tai kuopa suteikė jam dovanelę aukšinį žiedą su raidėmis A. L. T.

S. P. K. Padėkavojęs draugam už dovaną, pasižadėjo neužmiršti savo draugus budamas Lietuvoje ir darbuotis tautos labui. Tą vakarą prisirašė vienas naujas narys, A. A. Garliuskas. Pabaigoje draugas Macickas puikiai pagrajino ir draugas Štarsas padainavo keletą tautiškių dainelių. Vakarėlis pasibaigė labai puikiai, su draugiškai pasikalbėjimais.

A. A. Garliuskas,
K. Štarsas.

LAWRENCE, MASS.

Nors to liuso laiko ir mažai turiu, bet vis norisi tuo pačiu laiku pranešti keletą žinučių ir iš mus apilinkės lietuvių gyneimo.

Pirmiausia turiu pranešti, kad pas mus sandariečiai kas dien vis geriaus stiprėja ir rengia keletą gegužinių (piknikų). Pirmas įvykis birželio 11-12 dd. Taigi progą mus jaunimui susipažinti per tas dvi dienas. Pelnas skiriamas Lietuvos reikalams ir t. p.

Tam kelios dienos čia buvo manyta bolševikų pastatyti dramatišką veikalą "Macochas", bet turbūt kas paskundė miesto valdžiai, kuri ir neleido minėto veikalą sulošti.

Šiame miestelyje apšvedė daugelium žinomas, kaip juokdarys, J. Kentra. Vedė už moterį G., buvusią Zajankauskienę, našlę, kurios vyras keli mėnesiai pirmiau buvo nuvažiavęs į Lietuvą ir ten pasimirė.

Čia daugelis vaikų susirūpinę, kad negauna tinkamų meringų apšvesti. Daugumas mano važiuoti Lietuvon pačiuotis (taip ir reikia daryti).

Geg. 12 d. iškilo didelis gaisras: sudegė ratų išdirbystė, todėl daugelis iš lietuvių netenka darbo, nes šioje ratinėje dirbo daug lietuvių.

Lawrence audinyčios dirba gerai, bet kitos išdirbystės — popierinės, geležinės — dirba po 3-4 dienas į savaitę.

Pas mus daugelis sulenkėjusių lietuvių atvirsta į gerus lietuvių ir jau bando skaityti laikraščius, knygas ir t. t.

Šioje apilinkėje labai žmonės nusiskundžia ant šalto ir lietingo pavasario.

J. Žukauskas.

NAUGOTUCK IR UNION CITY, CONN.

Laikant susirinkimą A. L. T. Sandaros 57 kuopos apsvartė bėgančius reikalus ir Apskričio atstovai išdavė raportą. Pasirodė, kad mūsų kolonijai yra atiduota surengti Apskričio pikniką. Tai mes apsvartėm, kad surengtume, tai mes stojam į darbą ir paėmėm vietą Lietuviškam Parke, Linden Park, Union City, Conn.

Taigi, brangūs broliai ir sesutės, kviečiamie visus rengtis į tą parengimą, nes bus puikus piknikas: bus visokių pamarginimų. Taipgi užkvičiame visus chorus ir ratelius, kaip New Britain'o "Varpo" chora, taip ir Bridgeport'o "Spindulio" chora ir kitų kolonijų sandariečius su kokiais pamarginimais, kas išgalvis prisidėti, taipgi meldžiu visus stoti į eiles, nes Conn. Apskritis pereitais metais stovėjo pirmoje vietoje, taipgi ir šią vasarą mes turim stovėti pirmoje eilėje. Stokim, broliai ir sesutės, sandariečiai ir sandarietės, nes matome iš pereito "Sandaros" numerio, kad Mass. Apskritis rengiasi paimti pirmą vietą, taigi mes turim nepasiuduoti, nes mes pirmutiniai turim būti! Gerai žinoma, kad Conn. Apskritis mažas būrelis, bet darbštas: galim patėmyt pereitų metų darbus, tai jeigu būtų visi tie didieji apskričiai tiek surengę, tai būtų mūsų tie perkuniškį morgičiai seniai subombarduoti. Bet tos mūsų didelės kolonijos taip sau snaudžia

rankas susiėmę, nežinia ko laukia, turbūt, kad tose kolonijose yra daug azentelmanų, arba, kaip sakant, inteligentų, tai tie inteligentai nenori su prasta sandariečiais rokuotis. O mūsų Apskrietyje tokių ponaičių visai nėra, tik visi prasti darbo žmonės. Katrie esam tikri sandariečiai, mes galim ir be tų inteligentų šią vasarą arba šiuos metus panaikinti mūsų morgičius. Reikia pradėti veikti, nes kolei bus morgičiai, tolei vis nėra taip gerai. Turim daleist tarp žmonių agitaciją, sukelt daugiau narių. Taigi, broliai, rengkimės visi į pikniką, ir rengtis iš anksto, visos kuopos yra užkvičiamos prisidėti. Katros manot dalyvauti su kokiais pamarginimais, tų meldžiu duoti greitą atsakymą žemiau pateutu adresu, nes žinot, kad reikės padėt ant agarsinimų. Piknikas bus liepos 31, nedėlios diena, prasidės išanksto ryte ir trauksis lig vėlumo nakties. Taigi Conn. apilinkėje meldžiu visų nerengti ant minėtos dienos nieko, visi galit atsilankyti ir gražiai ir linksmam praleisti laiką, nes bus kur ir pasižokti.

Conn. Apskričio kuopas meldžiu kreiptis šiuo adresu:

F. VILKAS, 57 kp. rašt.,
562 High St.,
Union City, Conn.

UNION CITY IR NAUGATUCK, CONN.

Iš A. L. T. Sandaros 57 Kuopos Veikimo.

Buvo surengtos prakalbos pil. A. J. Gotautui gegužės 12 d. Ir dar po vadovystė Agotos Yncuvienės mažos mergaitės sudainavo penkias dainėles ir deklamavo panelė Sandziutė "Lietuvos Raudą", p. Kundročiūtė deklamavo "Grizki į Tėvynę". Tai pirmos tokios prakalbos mūsų kolonijoje. Žmonių buvo pilnutėlė svetainė. Tik bėda, kad pas mus sustoję dirbtuvės ant 6 sąvaicių, tai visi nusiminę vaiškėtoja, tad buvo menkos pasekmės. Visi gyre gerb. kalbėtoja, kada nupiešė "Sandaros" padėti ir jos gyvenimą. Ragingo visus dėtis prie Sandaros, kaip vidurinės sriovės, susijungusios su Lietuvos Valstiečių Sąjunga arba Lietuvos ukinkinkais. Patorkavę Rusijos komunistų tarnus, toliaus gerb. kalbėtojas užvėžė per kuprą tiems šventakupiams, o tų mažai yra pas mus.

Toliaus buvo renkamos aukos. Kaip pirmiaus minėjau, žmonės de darbo, tai mažai surinkta aukų, tik \$6.65.

Tariam širdingai ačiū už tas aukas, o labiausiai toms mažoms mergaitėms, su sveleiniais balseliais.

Sandarietis.

PHILADELPHIA, PA.

Aš, P. Kazlauskas, pranešu, jog pavidžiau savo urėdą pil. St. Civilui. Reikalui ištikus, kreipkitės prie jo, nes aš išvažiuoju į Lietuvą. Ir linkiu visiems sandariečiams gerų pasisekimų, kad A. L. T. Sandara pasiektų savo tikslą, ir kad neliktų nė vieno lietuvi, neprisirašiusio prie A. L. T. Sandaros.

P. Kazlauskas.

Laimingos kelionės Tėvynėn linki "Sandaros" Redakcija ir Administracija.

SUSIRINKIMAI.

PITTSBURGH, PA.

Sandaros 36-tos kuopos meringinis susirinkimas bus pirmą nedėliedienį, birželio 5-tą, 1921 m., 7:30 val. vakare, L. M. D. svetainėje. Visi sandariečiai pamonekite dalyvauti, taippat ir naujų narių atsivesti prisirašyti.

Tuo po Sandaros mitingo bus L. P. S. 21 skyriaus mitingas. Taigi visi ir L. P. S. nariai atvykite.

Rašt. Juozas Virbickas.

Rusijos Universitetai.

RAŠO DR. F. S. ZURWELL.

Pabaiga

Visi liaudies mokytojai buvo priversti prisijūsti ministeriui Schwarz savo išpažintį jų politiškių pakraipų. Iš to "apsvietos" ministeris nusprėsdavo, kuriuos mokytojus palikti mokytojai ir kuriuos pasiūsti į Siberiją. Tokis "apsvietos" ministerio ukazo pakvipo česnakais. Prof. ir studentai pakėlė balsą spaudoje.

Rugpjūčio 28 d. Senatas (pravitelstvas) Petrapilės universiteto emės prie moterų klausimo. Tuo pačiu laiku ir Maskvos universitetas atkreipė domą link moterų klausimo.

Abu universitetai pasiuntė petijaciją ministeriui Schwarz, reikalaudami tvarkos universitetuose. Tame susirinkime proktoriam pranešė savo rezignaciją. Taipgi, tą pačią dieną, ir seminarijų taryba pranešė studentams, kad nelaikis susirinkimo, nes prie tokios tvarkos pasirodė negalima. Tas susiprieno moteris dvasiškai. Moteris studentės parodė visur savo gabumus ir įtekumą, kaip lygios mokinės su vyrais. Tulos net prof. paliudijimus pasiuntė ministeriui Schwarz, kad jos taip atsako, kaip ir vyrai ir tinka but sykiu su vyrais universitetuose. Bet ministeris kategoriškai atsakė atmainyti savo ukazą. Tačiau, jis moterų klausimą pasiuntė ministerijon, kur ir jis pats buvo nariu.

Rugsėjo mėnesyje ministerija nusprendė, kad profesoriai, pagal savo autoritetą, be atlyginimo gali skaityti lekcijas moterims atskirai nuo vyrų universitetu rumuose. Toks patarimas praktikoje pasirodė negalima įvykinti. Todel spalio 29 d. caras pats paliepė priimti moteris sykiu su vyrais. Bet tai buvo išėmimas, tik toms moterims buvo leista, kurios užsiregistravo pirm minėto ukazo. Kitokių merginų moksleivių prišakyta neįsileisti. Tas buvo tik 10 metų atgal.

Vyrai studentai ir profesoriai taip pat uoliai gynė savo reikalus, bet veltui. Rugsėjo 5 d., 1908 m. pripuolė atidarimo universiteto mokslo sezono. Bet universiteto kambariai pasirodė tušti ir prof. neskaityt lekcijų. Kalbu apie Petrapilės universitetą.

Universiteto koridoriai buvo per pilni; stovinčių studentų grupos diskusavo mokyklų situaciją. Sekančią dieną prof. bandė laikyti lekcijas, bet be pasekmių. Tuo pačiu laiku Karkavo, Maskvos ir Petrapilės mokiniai išėjo ant streiko. Petrapilės universiteto senatas (pravitelstvo) pranešė ministerijai, kad jie neatsako už betvarkę.

Ministerija atsakė, kad klesos turi buti tuojaus reguliariškai laikomos. Senatas vėl atsakė, kad but neišmintinga taip elgtis, nes gali iškilti riaušės. Tad kabinetas prisakė prof. užimti savo vietas, ir, jei reikės padaryti tvarką, tai šaukite policiją. Senatas bandė vėl laikyti lekcijas ir vėl nenusisekė. Streikas tęsė tris dienas.

Spaliu 2 d. senatas pertraukė lekcijas priešingai ministerijai sakymui. Studentų streikas umai pasiekė Kazaniaus, Tomsko, Jaroslavo, Ekaterinoslavo, Odesos ir Kijevo universitetus. Maskvos universiteto rektorius (prezidentas) rezignavo ir Kijeve lekcijos buvo laikomos su policijos pagalba.

Taip dalykas tęsės iki spalio 7 d.

Studentai pamatė, kad jų protestai turi ganėtinai stiprią moralę sutartį, ir kad prailgindami streiką nieko svarbaus negali pasiekti, nusprendė užbaigti streiką.

Lapkr. 29 d. Pravitelstvujušči Senat prabilo, buk tai universitetų senatas klaidingai suprapro rugpjūčio 27 d., 1905 m. ukazą. Girdi, universitetų senatas niekad nebuvo neprigulgingas nuo ministerijos. Kad rugpjūčio 27 d., 1905 m. ukazas nėra toks skaudus, kaip mokyklos jį suprapro, etc., etc.

Žodžiu, Pravitelstvujušči Senat pradėjo skaityti 1905 m. ministerio ukazą iš antro galo, aiškindami prof. ir studen., kad tas ukazas esąs geras ir ko čia juomi baidytis.

Gruodžio 18 d., 1908 m., tapo nauja konstitucija parašyta ir pasiūsta į Gosudarstveni Soviet, Konstitucija buvo peržiurėta ir pasiūsta dūmai. Bet ant nelaimės dūma užsidarė pirm, negu konstitucija pasiekė ją ir mokyklos pasiliko šlubos ant visų metų, pidydamas minister. ukazą. Kiek vėliaus "apsvietos" ministeris Schwarz užgynė studentams įstoti į universitete iš skirtingų apskričių. Paveidoje, į Petrapilės universitetą mokiniai galėjo įstoti tik iš Petrapilės ir Vilniaus gubernijų.

Is šios trumpos istorijos lengva suprasti, ko Rusijos mokiniai yra priversti mokytis ir ko išmokta. Aišku, kad moksleivio visos pareigos, tai išsinešti tiek žinėjimo iš mokyklos, kiek jis gali pakelti. Ar Rusijos moksleivis daug gali išsinešti mokslo, kuomet jam neleidžia atsilenkti, pažengti? Rusijos moksleivis, vietoje pašvęsti visą laiką mokslui, jis turi pašvęsti du trečdalius laiko galvojimui apie dalykus, kurie neturi nieko bendro su mokslu. Jo pilna galva politikos, laikraščių, Rusijos studentai — didžiulia savamoksliai, nes jie mokinas, ko kito, negu juos mokykla mokina. Jie yra vienintėliai publikistai (prozoj ir eilėse), redaktorai ir vienintėliai atsakanti laikraščių skaitytojai. Jiems valdžia ir religija, tai dvi vaisingos blakės lovoje, kurios per naktis neleidžia ramiai pasilsėti. Šių dviejų senų blakių gaudymas užimą jų visą laiką. Tokiais trukšmingais blakių ablavais jie lengvai išsigsarsina.

Rusijos moksleiviai pribuvę į Ameriką tuo pačiu savotišku tonu pradeda ošti, pukšėti, kaip iš atkistos bonkos senos mielės, bet tuo išgaruoja, aprimsta. Čia jie tuo persitikrina, kad žinojimas vientik istorijos, tai vaikščiojimas po šiaudinį tiltą.

Amerikoje viešuose knygynuose tiek pat galima prasilaivinti, kiek Rusijos universitetuose.

Beje, po revolucijos Rusijoje atsirado geraširdiję, susipratusių žmonių, kurie savais kaštais įsteigė augštesnių kursų mokyklas.

Pirmą privatišką universitetą atidarė našlė generalienė Šanjafski, Maskvoje. Šis universitetas tapo atidarytas rudenyje, 1908 su 267 reguliariais studentais, kurių vienas trešdalis buvo merginos. Tais pačiais metais tapo atidarytas Dorpatu Kursų Universitetas, Dorpate. Atidarant šį universitetą atsirado 400 mokinių daugiau, negu galima buvo ten patalpinti. Tik 218 vyrų ir 81 moteris buvo priimti, o 400 mokinių negavo vietas. Maskvos privatiškame medicinos kursų skyriuje buvo paduota 1200 aplikacijų, bet tik 192 mokiniams vietas ten buvo. Čia pasirodė daug žydu.

Šio straipsnio autoriui esant Lietuvoje teko sužinoti, kad stiprios pastangos buvo dedamos įkurti privatišką universitetą Jekaterinoslave pagerbimui Karavajevu.

1907 m. Petrapilyje susitvėrė Liga Obrazovanija (apsvietos liga). Taipgi, rods, tuo pačiu laiku susitvėrė Obščestvo Nastreika. (Seka ant 6 pusl.).

Iš Miko Petrausko Dienyno

(Tąsa).

Vaziuojant miesto gatvėmis nebuvo matyti nei "gyvos dušios", vien tik kareiviai, raiti ir pėsti, žiurėjo tvarkos, kad nebūtų jokių plėsimų ir tam panašiai. Vaziuojant pro Ausros Vartus nuo mano troko nukrito keletas daiktų ir prisiėjo sustojus taisyties. Čia užėjo karininkas ir keletas kareivių, tad viską vel sutaisė ir atvažiavo stotin.

Tokioje chaoso galima geriausiai patirti žmogaus budą, upą ir įvairius palinkimus. Tokiuose atsitikimuose žmonės šaltiesni, kur kas geresni, negu karštuoliai. Tą aš pats mačiau bekrastydamas daiktus ant stoties. Kiekvienai ministerijai buvo paskirti tam tikri vagonai, bet pora valdininkų, geležinkeliečių, tingėdami savus daiktus nešti toliau prie savų vagonų, sunesė juos vagonuotą U. R. Ministerijos. Pastarosios buvo daiktų labai daug ir nebuvo kur juos padėjus, prisiėjo geležinkeliečių daiktus išmest. Geležinkeliečiai papyko ir pradėjo keit trauksmą. Bet čia pasimaišė vice-ministeris p. Dobkevičius ir įsakė jiems, geležinkeliečiams, savus daiktus nešti į paskirtas jiems vietas. Viskas užsibaigė gražiai.

Man čia betupinėjant, atėjo, p. Busilas, vidurinių mokyklų inspektorius ir sako, kad Apšvietos Ministerija jau susitvarkiusi ir greit išvažiuosianti, tai kad aš važiuočiau su jais. Kadangi man nebuvo kas jau veikt, tai aš nuėjau su p. Busilu. Suėjo me vagonan, ir ten jau kiti nerimastauja, kad perligai neišvažiuoja, kad gal juos "tyčia" laiko ir nori lenkams atiduoti". Tuomet aš nuėjau pas stoties komendantą, kap. Žemaitį, kurį pažinoju seniau, paklaustau apie išvažiavimą, Komendantas man kius, o vagonų ant kiekvieno garpasakė taip: garvežių turim pervežio išpuola apie po 60, tai koliai visų vagonų nesutvarkysiu, nesurengsiu, tai neleisiu traukini. Sako: prie Apšvietos Ministerijos traukinio, dar tik 47 vagonai, o už pusės valandos bus jau ten pilnai skaitlius ir traukinį paleisiu. Tad aš vėl užklausu: Kas bus, jeigu mums kelią lenkai perkirs? Tad sako — aplinkiniu keliu važiuosime Kaunan. Komendantas pasirodė tikrai sumanęs žmogus ir suėmė visus vagonus. Jeigu kuris buvo vagonas tuščias, tai jan nors malkų prikovė, bet dyko vežt nevežė. Parvažiavus Ladvarį supyškėjo kulkosvydžiais, ir musų trukinys sustojo. Bet po valandėlės vėl važiovome. Apie tris traukiniai spėjo praeit, o kitiems prisiėjo aplinkiniu keliu važiuoti Kaunan. Atvažiavę Vievin, sustojome ir išėjome iš vagonų, užėjome ir stotin. Vievio stotyje A. Sodeikos brolis užlaiko sufetą, tai ir tokioje suirutėje vig-gi mes greičiau galėjome stiklą arbatos prisiskausti. Vievyje prabuvome apie 20 minučių ir važiovome Kaunan. Mums atvažiavus Kaunan jau buvo grįžusių pirm mūsų iš Vilniaus žmonių. Jau ant stoties sutikau dailininką Adomą Varną, kuris norėjo visokiais budais grįžti Vilniun, nes ten jo žmona liko. Ponia Zmuidžinavičienė norėjo gauti traukinį ir grįžti Vilniun — ten jos duktelė likusi. Patsai dailininkas Zmuidžinavičius tuomet buvo pafrontėje, su šauliais.

XXXII.

Spalių 9 d. Kaunas. Nuo stoties parvažiavau namon, pas pp. Yčas, be daiktų, nes nebuvo žinia, kur jie, daiktus palikau už-

sienio Reikalų Ministerijoje ir prašiau p. Avietienaitės mano daiktus prižiūrėti. Tuojaus atėjo kiti traukiniai ir mano daiktai pribuvo tvarkoje.

Kaune visų upas pakilęs. Per kelias dienas buvo darbo ministerijoms vėl naujai susitvarkyti, — visi vėl dirbo, kiek galėjo, kad įvedus vėl valstijos mažineriją tvarkon.

Spalių 10 d., ryte, išeinu ir eidamas Laisvės Alėja, susitikau savo seną pažįstamą, Joną Petrą, komersantą, tik-ką atvažiuosų iš Rygos. Čia man besikalbant matau, kad ponai Pilėnai išvažiuoja. Man trumpai pasakė "sudiev" ir sako, kad važiuoja Anglijon.

XXXIII.

Nuo Spalių 11 iki 16 d., tai vis tik buvo galvota visų, kaip ir ką padarius apsigynimo reikale nuo lenkų užmacios. Spalių 17 d. buvo surengtas Lietuvos Gelbėjimui koncertas. Aš tame koncerte nedalyvavau, bet pasiėmiau ložą; buvo kartu pp. Yčiai ir J. Šliupo žmona. Koncertas buvo pasekmingas ir pelningas. Už vietą, sėdynę, buvo mokėta po 100 auksinų, už programą po 50 auksinų — ir pinigų susirinko. Kokių "stebuklingų" buvo buvo programos sustatytas, kad jokio mano veikalo jame nebuvo. Pagaliaus brolis Kipras ant "bis" sudainavo vieną mano dainų ir susirinkus publika atsigręžė linkui ložos, kur aš sėdėjau ir man padarė ovaciją, — nesitikiėjau nei aš to, nei niekas kitas, kad tokie dalykai atsitiks.

XXXIV.

Spalių 18, p. Martynas Yčas susikvietė keletą svečių ir parengė man išleistuves. Be šeimynos pp. Yčių, buvo p. A. Smetona, buvęs Lietuvos prezidentas, prof. Jonas Yčas, prof. Keistutis Šliupas, kun. Juozas Tumas, ministeris Grinkevičius, ex-ministeris J. Sernas ir Dr. Aleksa. Dr. Mažilis, Dr. A. Šliupitė, Dr. Aglė Šliupienė, Dr. Dr. Jono Šliupo žmona, mano brolis Kipras, ex-ministeris Tubelis, dr. Juozas Vaitiekunas ir kiti.

Kuomet dailininką išlydi, tai žinoma, apie dailę ir kalba. Kalbėjo kun. Tumas, prof. Yčas ir p. A. Smetona. Labai maloniai buvo praleistas laikas ir visi linkėjo greito sugrįžimo. Laikas bėgo sparčiai ir prisiėjo vis-gi persiskirti. Brolis Kipras išėjo "Birutės" viešbutin, nes jis ten nuo kurio laiko buvo apsigyvenęs; aš pasilikau ant vietos, kaip kad ir pirm buvęs.

XXXV.

Spalių 19, anksti ryte, jau buvau ant stoties. Nuvežė ant stoties mane ir p. Yčienę jų vežikas, Ignas, o Martynas Yčas, Sernas ir Keistutis Šliupas atvažiavo vėliau. Atvažiavo Kipras, Sodeika ir Stepanauskas, nes pastarieji du ir-gi gyveno "Birutės" viešbutyje. Susirinko burelis senesnių ir jaunesnių draugų ir kalbos virė, kunkuliavo sulyg dienos klausimų. Kipras čia man pasisakė, kad jau jis galutinai nusprendė stoti armijon ir Sodeikos nepaliekas — tas eina kartu. Pagiriau už tai. Aš, kaip tik atvažiavau Kaunan, prisidėjau prie šaulių ir Kipras tą manė daryti. Kipras apgalvojęs, kad jis noris but aktyvus, kaip rusai saką: "vrukopasnuju" eit su priešu, tad stojas reguliaren armijon. Atėjo stoties komendantas ir pasakė, kad jau tuojaus traukinis judinsis. Su giliu meilės jausmu turėjom skirties; persiskyrėme.

Turiu pastebėti, kad Lietuvoje traukiniai tiek lengvai pradeda eiti ir tiek lengvai sustoja, kad negali to nei pajusti. Traukiniai, lyg gultė, pradėjo plaukti link Prusų žemės ir Kaunas pasiliko ant vietos, o aš atsitolinau su daugybe malonių jausmų, gautų nuo vietos prietelių ir draugų ir pradėjo mane gaubti ilgėsio skraistė.

Vaziavau laimingai iki lenkų "punios", jų "framugos", kitaip sakant — "polsko koridoriaus." Privaziavau Dirschau, arba, kaip lenkai dabar užvadino, sulaužimui liežuviu "Trzeb" ir čia "lenkiška muzika" pasirodė lietuviams visai nemaloni. Kas turėjo lietuvių pasą, kad ir su viza (tuomet francuzai davinėjo vizas), buvo kamantinėjamas ant jų stoties ir kartais išmetamas lauk ir gražinamas. Išmėty lenkai ir mane lauk. Sulaukė ant stoties ir buvau per kiaurą naktį stotyje iki rytui. Rytė pašaukė musų keletą stoties komendantas ir vėl pradėjo kamantinėti. (Dar ne Viskas).

SVEIKATOS SKYRIUS

DR. F. S. ZURWELL.

GALVOS GĖLIMAS.

Galvos gėlimas, arba, anot Amerikos lietuvių, "hedikas" nėra ypatinga liga, o tik signalas kitų ligų.

Vaistinyčiose yra daug stebuklingų "pilsų" nuo galvos gėlimo, kurios lengvai prašina sunkumą iš kišenais.

Paimti gyduoles prašalinimu gėlimą galvos, visviena, kad prašalinti raudoną šviesą nuo gelžkelio, neatsižvelgiant, kas atsitiks su trukiu.

Gėlimas galvos, — tai raudonas ženklas, reiškiantis atsargumą nuo pavojaus. Gėlimas galvos nėra mūsų priešu, bet draugu. Gėlimas galvos mums praneša pavojų, kurio mes nematome.

Gėlimas galvos mums praneša apie sekančių priešų tykojimą, butent: (1) reumatizmą, diabetis, gaut ir karštį (fever); (2) užsinuodijimą, k. t. švinu, alkoholiu ir tobaku; (3) nervų stovį, t. y., hysteria, neurasthenia ir epilapsy; (4) atspindis, paveidžoje, akių pavargimą, dyspepsia etc.; (5) organišką normališkusmas, antai sifylis ir meningitis.

Dažnai atsitinka, kad tobulėsio išauklėjimo ypatos turi reikalą su nesvariais gaivalais, kurie prašvinkusia pykkę bei cigarą dumia drauge kambaryje besesant. Piktžolių dumai stiprai veikia ant nervų. Intelligentiškesni vyrai visuomet saugojas rudyti draugijoje, kur moteris randasi. Bet vulgarieki pliuskiai pasididžiuoja prieš moteris su cigaru dantyse; jiems tas neapeina, kad nepratę prie smarvės jaučiasi labai nesmagiai.

Tuli pajunta gėlimą galvos nuo bent narkoliškų svaigalų, k. t. alkoholio, kavos ir arbatos. Palengvinimas vidurių dažnai prašina gėlimą galvos.

Už vis geriausia — saugokis sunkiai suvirškijamo maisto ir laikyk vidurius liuosai. Tokiam atvejiye valgis turi buti parinktas iš daržovių, vaisių, riešutų, čielų grūdų, pieno ir duonos. Reikia saugotis mėsos ir kiaušinių. Biskelį sviesto ir lašinių galima paimti. Svarbiausia — laikyk vidurius liuosai atdarus. Jei viduriniai užkietėjė, užsikisė, kraujas išnešioja nodus po visą kūną. Suiurus sistema tuojaus siunčia signalą galvon, kad apsaugoti bei prašalinti pavojų.

Netikusiai pritaikyti akiniai bei akių silpnumas tuojaus duoda signalą galvoje.

Nosis ir tonsils ir gi reikia išekzaminuoti.

Reumatizmas visuomet apsi-

kia galvos gėlime. Tai aiškiausias simptomai reumatizmo. Priestasties reumatizmo reikia jieskoti sugedusiuose dantyse, tonsils ir nosyje. "Išgydykite dantis ir nesirupkite apie reumatą." — dažnai jumi daktarai taip pasako. Tokiam atvirume yra daug teisybės. Bet čia reikia aiškiai pažymėti, kad tokio gyvulio, kuri daugelis vadina reumatą, ant šio svieto nėra. Taip vadinamas "reumatizmas", tik trumpas vardas daugelio betvarkių. Kiekviena betvarkė turi savotišką pradžią. Todėl, nesveiki dantis gali buti priežasčia daugelio betvarkių kuno sistemoje, bet anaipol nevisų.

Viskas, iki nepervėly, galima išgydyti. Atidėliojimas gydymė apsunkena gydytoji ir nuvargina ligoni.

ISLENKTOS KOJOS.

Daugelis kudinų mokinasia vaikščioti su išlinkusiomis kojomis. Iškrumpimas kojų nemaž nekenkia vaikščioti, tačiau motinoms tas nemažai rupi. Tinkanciai maitinami sveiki kudikiai dažnai išauga tiesūs be gydytojų pagelbos. Jautrios motinos niekuomet nedaleis jokių mechaniškų prietaisų, išskiriant ortopedišką chirurgą, jei abelnas šeimynos gydytojas nepatras.

Netik beturčių tėvų kudikiai, bet ir pasiturinčių, lyginai, pasidėkojant neišmanymui nežinėlių motinų kudikiai užbadė, nes maitinasi netikusiai prastu maistu. Nereiškia, kad pigus maistas, tai ir prastas, o brangus — all right! Maitinimo žvilgsniu tankiai brangus maistas nevertas pigaus. Pienas ir duona — tinkamiausias maistas.

Neivienas vaikas ir mergaitė neprivalo augti su iškrumpusiomis kojomis. Už iškrumpusias kojas visa kaltė puola ant tėvo ir motinos. Neišmanėlės motinos, maitydamos kudikius tokiu maistu, kuris joms parankesnis, o ne tokiu: kuris kudikiams naudingesnis, išauklėja nenormališkus, iškrumpusius jaunus piličius.

Atitaisyimas bent kokių iškrumpimų, nenormališkusmų kiekvienam atsitikime patartina, nes musų laikuose yra galimas.

Visas svietas išrodo nedėkingas tiems, kurie išauga netobuli fiziškai.

Operacija atitaisyimui iškrumpusių kojų tai butina, kaip išgydymas šerbo (perskelta lupa).

Nei vienas išmintingas tėvas ir motina nedaleistų vaikų išaugyti su perskelta lupa, kuomet chirurgams taip lengva, taip galima suteikti gyvenimo smagumas už mažą atlyginimą.

Tinkamiausias laikas atitaisyimui išlinkusių kojų tarpe keturių ir dvylikos metų senumo nors ir išaugusiems operacija daug pagelbsti.

Paprastai chirurgai išima kaulo dalį, kylio formos, ir koją įdeda į šartis, nulipdytas iš Plaster of Parys, iki žaizda užgyja ir galima vaikščioti. Operacija nėra pavojinga. Tą gali atlikti patyręs chirurgas su geromis pasekmėmis.

Išskiriant minėtą operaciją, joki mechaniški prietaisai nėra pageidaujami, kurių spaudimas, varžymas atsiliepia ant išsivystimo raumenų. Netik gydytojai, bet ir A, B, C su cigaru burnoje sportai žino, kad ankšti, spaudžiantis čėverykai padaro daug nesmagumo. Šartis, kaip mes jas nepravadžuotume, korsetais, čėverykais, kaunieriais, ar dar kitaip, vis tiek kenkia kuno normališkam judėjimui. Tačiau, gydytojais privalo nuspręst, kaip geriausia.

Paprastas daktaras visuomet gali painformuoti, kur daktaras specialistas gyvena, bet niekuomet nešdrys duoti jam instrukcijas, kas ir kaip daryti. Tai but daugiau, negu juokinga. (Seka ant 6 pusl.).

Iš Kelionės Lietuvoj ir Latvijoje

V. F. JANKAUSKAS

(Tąsa).

gavusieji apšvietimą Lietuvoje ar užrubežyje ne be vargo. Kada ji pradės vaikštinėti ir dalyvauti grynai lietuvių susirinkimuose mėgstantieji lenkų ar rusų kalbą, niekas nežino, nes niekas tuomi nesirupina. Jiems patiems ir nerupi: jie turi saviteles dabar prie lietuvių, o jei užėity, ant nelaimės, kas kitas, mano tarnauti ir tiems, gal geriaus ir maloniaus, nė kaip šiems.

Kauno gatvėse matėsi gana daug žydų elgėtų, kurie, prašydami, seka paskui po šimtą žingsnių. Juos galima buvo rasti ir kituose miesteliuose ir traukiniuose, sustojus prie kiekvienos stoties. Lietuvių elgėtų nesimatė, kaip tik prie bažnyčios ir turguose, kur jie giedoję tas pačias giesmes nuo šimto metų ir su tuo pačiu senovės smaguose, miesteliuose, visi šneka apie Vilnių, visi nori ir reikalauja, kad Vilnius tik Lietuvoje pasilikytų. Vilnius gražus, turi daug vietos, daug geležinkelių ir valdžiai tinkamų murų. Be Vilniaus Lietuvai būtų sunku.

Gatvės neperšvarios, nors truputį šalta, o vis-gi kaip kur smirda. Iš dalies gal dėlei to, kad visi namai gana seni, kad nėra modernasties, kad nėra mieste įvesta vandens ir kanalizacijos. Prikimstas gyventojais, valdžios ir kitomis įstaigomis, kad tankiai prisieina kaip kam ir gatvėse naktį, kaip kada, paleisti. Vienas pirklis, anglas, žmogus gana pasiturintis ir inteligentiškas, skundėsi, kad turėjo Anglijos konsulate ant grindų nakvoti, nors man pasisekė rasti daug geresnę vietą tuojaus apleidus tą pirmąjį viešbutį ir rasti kambarį viešbutyje lietuvių, kur musų merginos nors lovas mokėjo aptrūsti ir kambarius ir baltinius gerai ir tankiai išskalbt. Arkliniai tramvajai vaikštinėja taip pamažu ir laikas nuo laiko stovinėja taip ilgai, kad pečiam sekasi daug geriaus, nė kaip važiuotam, bet aplink miestą iš vienos pusės vaikštinėja siaurageizinkelis, gana sparčiai.

Matėsi mieste svetimų šalių vėliavos: tai vis konsulatai ir politiniai žvalgai. Nors Amerikos Suvientos Valstijos, kaip mačiau Rygoje, turi labai, labai daug darbo su Lietuvos žydais ir savo piliečiais veikti, jų nė konsolato, nė atstovo čion, Lietuvoje nėra. Oh, Dieve, milijonas lietuvių Amerikoje! Francija ir Anglija čion turi savo visokius atstovus, nors jų reikalai čion tukstantį syk menkesni už Amerikos. Jiems rupi, mat, politika, ne tiek reikalai; žiuri, kiek Lietuva kariuomenės turi, ypatingai francuzai, paskui važiuoja Vilniun; parvažiavę pataria Lietuvos armiją demobilizuoti! Ah, kaip jie išmintingi! Vokiečių, Anglų ir Italų atstovai gana malonus, kitų nemačiau. Bolševikai čion turi didelį štabą. Keletą valandų važiavau su jų diplomatais traukinyje viename skyriuje. Jie nepasakoja nieko apie savo "laimingąją" Rusiją, o tik, išputę ausis klausė ir tėmyjo. Su savim vežė daug visokių dėžių, pundų ir valgių. Tai buvo žydukai — visi šėsi su diplomatiniais pasportais. Juos niekur, nė miltas, nė kas kitas nekludo. Ka jie taip daug vežėsi ir kam taip tankiai važinėjo? Gal Lietuvos valdžia žino.

Atvažiavusiems iš Amerikos, pirm kelionės Rusijon, reikėjo kiekvienam suskaiyti viską, kaip girdėti, ne taip labai laiminkirkerpetkas. Turbut Rusijoje pasidalina savo turu su tenyščiais savo "draugais", kurie kaip girdė, ne taip labai laimingai, kaip Amerikoje buvusieji. Savo pinigų kiti man siulė, kad aš juos pervežčiau jų giminėms

Amerikoje, kuriems pinigai da vis reikalingi, nors Rusijoje gauni 15,000 rublių už vieną dolerį, bet kainuoja 1000 rublių Maskvoje tik batus nuvalyti. Kad su Rusija yra susisiekimas iš visų šalių laiškais ir kitaip, apie tai nėra jokio klausymo. Kas tik nori, tas susisieikia, jei tik turi gerą adresą.

Visi diplomatai ir konsulatai Kaune užima gana daug vietos kogeriausiose namuose, bet visgi Kauno miestas visai netinka šalies sostapilei. Butinai reikalinga Lietuvai jos senoji sostapilis Vilnius; kito tinkamo miesto sostapilei Lietuvoje tikrai nėra. Kaune skurdas ir ankšta visiems, o labiausiai keleiviams, kurie be reikalo čion nė neatvyksta. Nors Kauno apielinkės labai gražios ir smagios pasivaikštinėti, bet jis netinka sostapilei, — kur neiši, kaimuose, miestuose, miesteliuose, visi šneka apie Vilnių, visi nori ir reikalauja, kad Vilnius tik Lietuvoje pasilikytų. Vilnius gražus, turi daug vietos, daug geležinkelių ir valdžiai tinkamų murų. Be Vilniaus Lietuvai būtų sunku.

Čion, Kaune, vėl varnų pulkai. Jos čion nors vagia viščiukus, bet valo miestą, namų kiemus ir net gatves. Štai, mačiau kelis syk, kaip tarnaitės viename ir kitame kieme išpylė lupynas, sutras ir pamazgas prie pat šulinio, iš kurio tuojaus pumpavo vandenį gerimui ir virimui. Ar gi tos sutros ir kas kita, ką išmetė iš namo, tokiu budu nebusisunkia į pat šulinį? Kaip-gi ne? Ar maž iš to neatsiranda kiemuose smarvė ir ligos? Čion tai, kaip valdžia da iš Rusijos laikų, kaip nepripratusi buvo miestą švariai užlaikyti, taip da ir dabar stovi, nors varnos griebiasi prie tų pamazgų ir lupynių ir jos šiek-tiek sunaikina, bet valdžia neturėtų miesto sveikatos apsaugojimą palikti vien tik varnų globoje.

Aš gana gerai suprantu, jog visi žmonės yra čion da pripratę prie senosios betvarkės, prie neuzziuros, ir kad naujoji valdžia da jauna, turi labai daug darbo su šalies apgynimu, sutvarkymu ir finansavimu, ir aš kritikuoju viską tik turėdamas jai kogeriausius mieriūs, simpatiją ir meilę. Žinau, kad visi valdininkai dirba sive visomis įjgomis ir taip kaip jie tik sumano ir sūspėja prie šios dienos sunkių aplinkybių. Nežinau, ar aš ar kas kitas prie tokių santikių galėtų ką geresnio nuveikti, bet galima ir reikėtų rodos pamėginti. Jei miestas neturi tam lėšų, kodėl gi neuždėti mokesnių ar pavidinti mokesnių keleiviams viešbučiuose, ant cigarų, cigaretų, taħako, alaus, dėgtinės, vyno visose krautuvėse ir valgyklose ir ant visų kitokių, ne butinai reikalingų dalykų, ypatingai ant atvežtųjų iš kitur, o labiau tųjų, kuriuos galima butų Lietuvoje pagaminti, išdirbti ar išauginti? Rasite čion krautuvėse svetimų šalių tabaką, cigaretes, cigarus, pipkes, gėrimus, saldinius, žuvis, apautuvus, skerpetkas, marškinius, apyakles, skeptaites, šepėčius, pagražinimus ir suknius. Tik Lietuvoje augina ir tabaką ir linus, vilnas, šerius, ir gali patys lietuviai namie savo dirbtuvėse išdirbti visus šiuos dalykus, vietoje, kad medžiagą pardavinėti kitur, mažinti savo darbininkų uždarbį. Nors jus dvarus ir išdraskysite, pasidalysite, jei išdirbystės medžiagą parduosite kitoms šalims, ir iš jų pirskite ir daleisite įvežti viską, ką galėtumėte Lietuvoje sau padirbtį, jus visad turėsite didelę

(Seka ant 6 pusl.).

SANDARA

The Lithuanian Weekly
"THE LEAGUE"

Published Every Thursday at South
Boston, Mass.

by the
LITHUANIAN NATIONAL
LEAGUE OF AMERICA,
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor,
K. J. PAULASKAS
Business Manager.
327 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA

Savaitinis laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS
SANDAROS

Prenumerata turi būti apmokama
iš viršaus. Prenumeratos metas skai-
tosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigų geriausia siūsti Pašto Mo-
ney Orderiu, adresuojant:
Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.50
" " " " Kanadoje \$2.75
" " " " Užsieniuose .. \$3.00

Entered as Second - Class Matter
January 14, 1914, at the Post Office
Boston, Massachusetts, under the Act
of March 3, 1879.

Apžvalga.

DIDŽUVĖS SUJUDO.

Klerikaliosios žuvys, didė-
sės ir mažos, regimai sujudo, ir
samdytieji mažiukai "sokeru-
kai" rodo didelį veikumą. Ka-
tas reiškia? Birželio mėnesyje
Lietuvoje bus rinkimai valsčių
valdybų — štai delko tas sujū-
dimas. Štai delko kun. Maliauskas
Kauniškėje "Vienybėje" agi-
tuoja Lietuvos kunigus užta-
kuoti kitų partijų žmones, štai
delko jis įsakmu įsako Lietuvos
kunigams vartoti išpažintį poli-
tikos siekiams ir neduoti "iš-
rišymo" tiems visiems, kurie skai-
to ne klerikaliskus laikraščius.

vargšės Lietuvos davatkėlės!
jos mano, buk išpažintis yra
šventiausias, slaptinas sakra-
mentas, Kristaus įsteigtas vien
nuodėmių atleidimui. Ar jų
sukvailintas protelis suprass, jōg
nė kunigui nevalia vartoti sak-
ramentų politikos siekiams?

Sujudo Lietuvos sukerpėję žu-
vys klerikaliskame lūgyne, neat-
silieka nė Amerikos tie, ką save
vad'na (klerikaliskomis) didžū-
vėmis. Matyt, kad pas klerika-
lus yra didis susižinojimas —
kaip tik Lietuvoje klerikalai
ruošiasi prie rinkimų, taip ir pas
mus apsireiškia klebonijose
nervuotas veiklumas. Nesaky-
siu dvi didžuvės, sakysiu dveji
žirgiai, ant kurių ištemtas kle-
rikalų organas, "Darbininkas",
mus kaimynas — taigi tie du
žirgiai, kun. Kemėšis ir kun. Ur-
banavičius, rodo didesnį, kaip
paprastai, veiklumą. Tiedu vy-
rai, tai ne koki nuliai: kun. Kemė-
šis kandidatas į vyskupus,
kun. Urbanavičius — literatas.
Ir štai, kaip mums praneša, pe-
reitą nedėdienį tyrasis kun. Ur-
banavičius atsiliepė į savo ver-
gamanius, kad šalintųsi nuo pa-
leistuvių laisvamanių. Liepė
bėgti tris mylias tolyn nuo kiek-
vieno laisvamano — labai neiš-
mirtingas patarimas So. Bosto-
ne, nes čia visiems klerikalė-
liams tektų subėgti tris mylias
į marias. Mariose begip tokiai
didžuvei, kaip kun. Urbanavi-
čius, bet kas būtų su vargšėmis
avelėmis?

NESUSIPRATIMAS LIETUVOJE.

Siame numeryje "Lietuvos
Aiduose" patalpiname ilgą lai-
ką iš Lietuvos kuris la-
bai vaizdingai nupiešia tam
tikrą ukininkų sjuognį. Pata-
riame perskaityti tą laišką aty-
džiai, bet kritiškai. Rasite ten
kritikavimą valdžios ir teisingą
ir neteisingą. Nusiskundžiama,
kad vargas ukininkams, ir gerai
bernams — kas neteisybė, nes
ukininkas juk gali visados susi-
mainyti vietomis su bernu. Nesu-
prantama savivaldų vertės,
nors valdininkų pasielgimai ga-
na teisingai papeikiami. Lais-
vė visai nebranginama ir už ją
kovoti nesirengiama — ot, ateis
kiti ir tegul mus ima! Demok-
ratiškumo nė lašelio, jokio su-
pratimo, kad naujoje gadynėje
ne kas kitas turi valdyti ir tvar-
kyti, tik patys žmonės turi vis-
ką patys sau pasidaryti: kas
bloga, panaikinti ir to vieton į-
vesti ir užlaikyti geresnę tvar-
ką, bet tą atlikti patiems. Žmo-
nės, matyti, nesupranta, kad žo-
nės jau yra savo šalies valdo-
nai. Jie vis laukia, kad juos kas
turi valdyti!

Nejstabu, kad tokio upo žmo-
nes visados kas nors valdo, nej-
stabu, kad taip Lietuvoje įsivie-
patavo klerikalizmas.
Amerikos lietuviai! nors lai-
š-

šisija, ypač gi Lietuvos atstovų
gerb. J. Vileišį, kuriam pašven-
cia ar tris karikatūras; "Sandaros"
redaktorių labai "sumaniai"
išvadina nulium, paskui ke-
lose kitose vietose apgieda jį
"verpetų" poezija ir proza ir pa-
švenčia vieną karikatūrą — rei-
škia, kad gyvenime, kaip ir ma-
tematikoje, yra kiekybės, ma-
žesnės ir už nulį, negatyvės
kiekybės, kurios apdainuoja
nulį; ir žinoma, išgiria, tiesio-
giniu ir netiesioginiu būdu, kle-
rikalų pelkę.

Tai tokis matomas, taip sa-
kant reflexinis klerikalų judėjimas
Rytinėje Suv. Valstijų da-
lyje. Mažesni rinkimai, mažes-
nis judėjimas, malimas liežu-
viu. Žinoma, kad atėjus dides-
niems Lietuvos rinkimams, t. y.
rinkimams į Steigiamąjį Seimą,
klerikalai nepasikakina vien tik
sakyklą, išpažintia ir spauda —
jie tada vartoja da vieną galin-
ką įrankį — pinigą. Tautos
Fondas neišduoda atskaitų, ir
yra daugelis priežasčių manyti,
kad Tautos Fondo pinigai buvo
vartojami purvinai klerikalų po-
litikai. Nes, jei Tautos Fondo
pinigai būtų švariai sunaudoti,
ar jų atskaitos būtų slepamos?
Klerikalai taip mėgsta pasigirti
savo darbais, tai argi jie ne-
kaišiotų visiems po nosia mel-
niškas Tautos Fondo sumas, jei
jos nors kiek švarum būdu bū-
tų suvartotos. Nesigiria —
tai ten yra koks nešvarumas.
Jeigu tokį šventą daigtą, kaip
išpažintis, klerikalai neteisėtai
vartoja savo politikai, tai ką jie
daug ceremonijų darys su tuo
"velnio padaru" pinigų, pakiu-
vusių į Tautos Fondą?

Taigi tēmysime, ar jie šiuose
tarybų rinkimuose neims varto-
ti vėl Tautos Fondo pinigą. Šie
rinkimai per menki, gal juose
klerikalai neiekvos savo pasku-
tinės galybės - pinigų. Bet kad
ateis Steigiamąjį Seimo rinki-
mai, tada jie dės visas pastana-
gas. Tada jie pils ir pinigus,
kaip yra pylę pirmuose rinki-
muose. Tada tai juos reikės da-
boti. Atsiminkime, kad jų, kle-
rikalų, rankose dabar yra netik
Tautos Fondo pinigai, bet jie lai-
kosi savo rankose ir milijonus
markių, skirtų Lietuvos gynimo
reikalams ir L. Raudonojo Kry-
žiaus pinigai yra jų užgrebežia-
voti.

Taigi tēmysime, ar tie išpa-
žinties perkupčiai neims vartoti
ir tų pinigų demoralizavimui
Lietuvos liaudies.

West Verginijoje vėla neramu-
šas, darbininkų reikalavimas
žmoniškų tiesų, tai šios valstijos
gubernatorius paskelbė kar-
stovį! Mat šita valstija atsili-
kus nuo kitų valstijų, ten žmo-
gas dar taip yra kapitalisto pa-
vergtas, kad neseniai vienas to-
kis kraujageris II negrų nužū-
dė ir upėje nuskandino, kam jie
negana prielankus buvo savo
darbdaviui.

"Draugas" Nr. 121, su diena
23 geg., atėjo Bostonan gegužio
23 d. ryte, reiškia dienraštis
spausintas pėnnyčioje, o diena pa-
nedėlio. Tai tik klerikalų tokis
gudrumas praktikuojamas.

Tulos A. L. T. S. kuopos pasi-
genda K. Norkaus, kuris kaipo
su "įgaliojimais" išvažiavo Lie-
tuvon ir nieko daugiau nerašo.
Nelaukit, brolyčiai, Norkaus ra-
štų, dabar jįsai labai užimtas
amerikiečių prietelių (dole-
rių) gaudymu...

"Laisvę pažinę — vergais ne-
busim". Musų Lietuvos respubli-
ka per trejus pilnus metus te-
sėjo išsilaukiyti apsiginti ir išva-
ryti visokius bermontininkus,
paskutinis žingsnis, tai išvaryti
lenkų žuligowskius iš Vilniaus.
Vienok dar pas kai kuriuos iš
musų likus abėjonė ir svyravi-
mas. Jie netiki, kad Lietuvą
atsilaikys. Toki "šiaudadušiai"
yra tie, kurie mažai skaito tik-
rus lietuviškus laikraščius, bet
tankiausia svetimtautiškus ar-
ba lenkiškus diennykus. Be-

kais pamokinkite kiekvienas sa-
vo gimines Lietuvoje. Jei kiek-
vienas "Sandaros" skaitytojas
parašytų gerą laišką savo gim-
nėms Lietuvoje, kiek tai agitaci-
jos Lietuvoje pasidarytų.

PASTABOS.

Lietuvoje, birželio 12 ir 13
dienomis įvyks rinkimai į vai-
sčiaus tarybas. Rinkimuose da-
lyvauja vyrai ir moters ne jau-
nesni kaip 20 metų, kurie tame
valsčiuje gyvena ir turi butą,
tarnybą ar kitą kokį nuolatinį
darbą. Krikščionys demokratai,
"žemdirbiai" ir dvarininkai jau
smarkiai ruošiasi prie rinkimų
dienos. Kunigai iš sakyklų jau
keikia, perkunus leidžia ant Val-
stiečių Sąjungos susirinkimų,
priskaitydami juos prie bolševi-
kų! Kun. Maliauskas, "Vieny-
bės" Nr. 16 rašo, kad skaityti
laisvamaniškus ir socialistiškus
raštus esanti tokia pat sunki
nuodėmė, kaip paleistuvystė ar
žmogžudystė, ir delto kunigai
tokiems žmonėms neturį duoti
nuodėmių atleidimo.

Pamatysime iš pasekmių, kiek
žmonės klausys musų kunigėlių
ambirimo ir žmonių gaudinimo.
kaip tai jie darė prieš Steigiam-
mojo Seimo rinkimus, įkalbinė-
dami savo avelėms, kad tik už
krikščionių demokratų partijos
kandidatus balsuotų, o kiti, tai
esą bolševikai. Ir kitokiais bau-
bais grąsino žmones. Dabar jau
žmonės patys galejo persitikrin-
ti, jog tie kunigų pastatyti bau-
bai nėra tokiais baisiais ir blo-
guis Seimo nariais.

Ponai lenkai didi susirupinę
gautomis žiniomis: padėtis Au-
kštoje Silezijoje darosi vis
blogesnė. Lenkų gaujos rašo
žymaus palinkimo bolševizmą.
Lenkų "insurgentai" neklausę
savo vado A. Korfanty'o paliepi-
mų — trauksis rytų linkui iš te-
ritorijos, kurią jie buvo užėmę.
(Tai tik lenkų išsisukinėjimai,
buk Korfanti nesuvaldė minios
— Korfanty'o tikslas toliau už-
iminėti Sileziją. Red.). Bet, ro-
dos, kad juos privers pasitraukti
vokiečių šrapneliai.

Kauniškėje "Laisvėje" prane-
šama, kad katedros klebono var-
du pargabenta bažnytinio vyno
iš Francijos, ir raginama sku-
bintis su reikalavimais. Tad,
klebonai, pasiskubinkite, kad
neprisieitų su samogonka mišias
laikyti.

P-nas Daugkentis rašo, kad
neįtarčiau be patyrimo. Atsi-
prašau, aš neįtariu, kad "moon-
shine".

Vergamanių organo "Dar-ko"
"štabo" generolas kabinėjasi
prie pil. Gotauto. Gaila vargšo
generolo, kad neišlenda iš "sur-
paipės". Kokius titulus nelip-
dydysite, o pil. Gotautas netitulu-
tas atsilauko net ir prieš jaga-
maščius, kurie ir policijos šau-
kiasi, kad sustabdžius prakalbas.

Patartina "Dar-kui" apženyti
davatkas su Philadelphijos ko-
munistėliais, vietoje tulžę lieti
ant sandariečių.

Vergamanai labai susirupinę
"Sandaros" redaktoriūm, net iš-
leido dar vieną šlamštą "Perku-
nā", kad atsilaukia, nes "Dar-
bin.kas" neįstengia.

Jagamaščiai mato didelį pa-
vojų iš "Sandaros" redaktoriūm
pusės, nes veik visą "Perkunā"
pašventė tik bliuznijimais ant
"S." redaktoriūm.

skaitydami tokius laikraščius,
žinoma, kad lietuviškos energio-
jos neigausi. Tikimės, kad arti-
ta valanda, jog ir Suv. Valstijos
pripažis Lietuvos respubliką, i-
tašyk tų abejonių silas truks,
tašyk atiras ir iš tų abejotojų
tikrų Lietuvos sunų. (Lietuva
yra galingesnė, nė kaip daugeli-
liu rodos. Želigowski, visos
Lenkijos remiamas, netik nega-
ėjo paimti Kauno, bet ir pats
buvo lietuvių sumuštas. Jei ali-
jantai tada lietuvių nebūtų su-
laikę, visi lenkaliai seniai būtų
toli į Lenkiją išvyti. Red.).

DAUGKENTIS.

PASTABA.

"Darbininko", atspirašant, re-
daktoriūlai ant tiek jau praktiški
žinovai, kad nė asilo da nera ma-
tę ir, sulig jų filozofijos, jei asi-
lą už apinastroio tēmsi pirmyn,
tai asilas eis atbulas. Reiškia,
sulig "Darb." redaktorių nuo-
monės, asilas reikia tēmti už uo-
degos, tai jįsai eis pirmyn. O
vienok Juozapinės Sąjungos
apiekuas Juozapas, užsodinęs
ant asilo Mariją su kudukėliu,
pats, t. y. Juozapas, asilą veda
už apinastroio ir asilas eina pir-
myn į Egipto šalį, o ne į Judė-
jos. Turbut "Darb." redaktoriai
nė to paveikslėlio nėra matę. Ka-
ką — bet jau apie asilus "Darb."
redaktoriai turētų, rodos, gerai
žinoti. Juk "Darb." redaktoriai,
tiki, kad Juozapas, Marija ir va-
kelis ant asilo jojo į Egiptą, kad
Kristus ant asilo jojo ir Jeruzalę
kad asilas atsilaupes garbino
kudukėlių Betleaheme — ir šiaip
jau pilnas šventraštis asilais pri-
pildytas, o kas telpa ventrašty-
je, tas yra šventas. Todėlei ir
apie šventuosius asilus "Darb."
redaktoriai privalētų geriaus už
visus žinoti, nes to reikalauja
pabažnumas.

Lukšų Jonas.

Nuotrupos.

"Dar-ko" No. 53 koresponden-
cijoj iš Cleveland, O. rasoma, kad
buvo pašventinimas kampinio
akmens: "Ceremonijose dalyva-
vo katalikiškos dr-jos, grupės
kareivių ir kelios dešimts auto-
mobilijų." Turbut pritruko da-
vatkų Clevelande, jeigu cemo-
nijose turi dalyvauti automobi-
liai.

Kauniškėje "Laisvėje" prane-
šama, kad katedros klebono var-
du pargabenta bažnytinio vyno
iš Francijos, ir raginama sku-
bintis su reikalavimais. Tad,
klebonai, pasiskubinkite, kad
neprisieitų su samogonka mišias
laikyti.

P-nas Daugkentis rašo, kad
neįtarčiau be patyrimo. Atsi-
prašau, aš neįtariu, kad "moon-
shine".

Vergamanių organo "Dar-ko"
"štabo" generolas kabinėjasi
prie pil. Gotauto. Gaila vargšo
generolo, kad neišlenda iš "sur-
paipės". Kokius titulus nelip-
dydysite, o pil. Gotautas netitulu-
tas atsilauko net ir prieš jaga-
maščius, kurie ir policijos šau-
kiasi, kad sustabdžius prakalbas.

Patartina "Dar-kui" apženyti
davatkas su Philadelphijos ko-
munistėliais, vietoje tulžę lieti
ant sandariečių.

Vergamanai labai susirupinę
"Sandaros" redaktoriūm, net iš-
leido dar vieną šlamštą "Perku-
nā", kad atsilaukia, nes "Dar-
bin.kas" neįstengia.

Jagamaščiai mato didelį pa-
vojų iš "Sandaros" redaktoriūm
pusės, nes veik visą "Perkunā"
pašventė tik bliuznijimais ant
"S." redaktoriūm.

Vargšai, jus vargšai...
ŠTEINA.

AIDAI IS LIETUVOS.

(Ištraukos iš laiško, Antanui
Bukotai, 97 Sixth St., So. Bos-
ton, Mass., išsiūsto iš Mariam-
polės).

Rašytas laiškas 1921 m., ba-
landžio 14 dieną. Mielas broleli
Antanėli ir martuke, širdingai
su dideliu džiaugsmu sveikinam
jums tėveliai, broleliai ir sesu-
tės. Šiuomi jumis pranešame,
kad mes esame jau nuo jusų do-
vanas priėmę, labai gražiai ju-
mis dėkavojame už tas jusų do-
vanas. Taigi mieii, jumis pra-
nešam ir duodam žinoti, kad jus
nesirupintumėte, viską esam ga-
vę, ką tikėtai jus buvote išleidę.

Balandžio 9 dieną gavom laišką
iš Kauno, tai jame buvo įdėta
kvieta del skrynios atėmimo, tai
toje kvitoje rašė, kad mes at-
vyktum ir pasiimtum iš Kauno,
tai aš Marytė išdaviau koncilia-
rijoje įgaliojimā, ir Juokubas
nuvažiavo ir atsiėmė iš Kauno,
tai reikėjo užmokėti mūto pus-
ketvirtro rubliaus, o ką atvežė į
Kaunā iš Liepojaus, tai 50 rub-
lių. Užtai kad kaip ėjo per pa-
stus, tai atplėšė ir pažūrėjo, kad
nauji daiktai, ale kai Juozukas
nuvažiavęs juos užėmė, tai jie
sako, kad kanečnai reikia pažiū-
rėti, kaip tai, sako: valdžia veža
ir nežinos, ką veža, tai atplėšia
jie kožnā bakšā, išvynioja ir vėl
sudėsto, ale negalima nieko sa-
kyti ant jų, nieko neišėmė, ką
tikėtai jus rašėte, tai mes laiškā
skaitėm ir žiūrėjome, tai radom
visiems po čėvėrykus ir vyrām
po kamašus ir po dvejus šniuru-
kus į čėvėrykus ir į kamašus ir
visiems po dvi nosines - skepe-
taites ir moterims po du kaspini-
nuku ir du stukeliu audeklo ir
Juozukui alkštukā (kaklaraiš-
tį) labai dailų ir kaunierių ir tē-
tukui alkštrukā ir kaunierių, Juo-
zukui marškinius viršutinius ir
tetukui marškinius viršutinius. O
Mikučėiui, tai dvejį šilti mar-
škiniai ir dvejios šiltos kelnės ir
pora čėvėrykų ir 3 poros škar-
pietkų ir pora pirštinių šiltų, po
trejus šniurelius į čėvėrykus ir
mumis visiems po dvi šniurukų
poras ir Mikučėiui po 3 nosines
skepetaites, dvi puškutes žapal-
kų ir dvi puškutes popirosų, ir
du kavalkučiai muilo ir švasko
ir šepetys švaksavot čėvėrykam
ir mums adatų ir kabukių ir gu-
zikučių, ir siulų, ir sukraus 18
svarų ir 3 knygas. Baksas buvo
atplėstas, tos štangėlės nukirs-
ta, bet vėl buvo prikalta, kaip
išžiūrėjo.

Antanėli, kaip jus rašėte kito-
se gromatose, kad mes atrašy-
tume jums kiek reikėjo mums
užmokėti, tai jus sakėt atsiūsute
mumi tuos pinigus, tai mes ved-
luk to atrašėm liepėt del sužino-
jimo. O jus mums pinigų ne-
siūskitė, kaip sakėt, ba mes jau
daugiau nenorime nieko, tiktai
nežinome, kaip už šituos daiktus
atidėkovoti, už dovanas šitas.
Jums ir taip daug kainavo vis-
kas, o mes kad norėtume už šitā
kaštā, ką mums kainavo atimti
baksas, tai kasžin ar pasiprovint-
tume dvi poras šitokių čėvėrykų,
ar ne, turbut ne. Taigi nenori-
me mes daugiau jau nuo jusų
nieko, ačiū jums už šitas dova-
nas labai gražiai, mes nenorim,
kad jus mums šitiek daiktų pri-
siūsit tiek daug. Dabar po ma-
žai labai dirbate, tai kad nebut
kitā syk ir jums sunku pragy-
venti, tai nesiūskit jau daugiau
nieko, nė del Mikučėio. Viskas
mums tinka ko geriausia, ir visi
daiktai yra nauji. Mikutį da,
ačiū Dieviui, turime namie ir apie
šaukimā nieko negirdėti ir jam
viskas patinka, nešioja tokius
raudonus čėvėrykus ir pas mus
jis da ir kitus turi gerus.

Tā duoda, kaip atsiėmė bak-
šā su dovanomis, tai kaimynai
ėjo per kelias dienas, kaip ant
kokių dyvų ir vis jumis kvolino,
kod jus tiek mums visokių daug

daiktų atsiuntėt. Mes viską su-
pratome aiškiai, kaip jus tik ra-
šėt ir visi buvo sausi daiktai, nė
biskį nesupuvę ir nė ne drėgni,
ko geriausi ir gražiausi, kaip
mes neatsidžiaugiame, viską iš-
sidalynome gražiai ir naudosi-
mės ir jums dėkavosim ir mina-
vosime jus ant visados.

O dabar kaip jus klausėte apie
Lietuvos valdžią ar nereikėjo
mums mokėti už žemę, tai mes
mokame už mažiausią daiktėlį,
kas tikėtai yra jų prisakytā, o
jeigu jau negali, neišpildai, tai
tuo nubaudžia štruopa. Už 1920
m. už žemę reikėjo mokėti nuo
margo po 6 rublius ir da su ka-
peikomis, o da į valsčių valstybi-
nes mokestis ir už arklus. Vi-
siems šitiems sunlupiam algas
reikia sudėti, tai kas-žin kiek
reikėjo sudėti, o šmet už arklus
reikia mokėti po 32 rubliu, mo-
kasi ir už pernykščius, ir už kar-
ves: jei turi 5 šeimos, tai vien-
na karvė del tavęs, o daugiau
jau laikai, tai neškie į valdžią
sviestā nuo karvės po 1 svarū
ant 2 nedėlių. Tai da tas bu-
tų niekis, ale šmet tai da neži-
nome, kokios bus mokestys. O
pagalvės, tai reikia po 25 rub-
lius.

Dabar kaip klausei, Antanėli,
apie Lietuvos dvarų išdraskymā,
tai išdraskę duoda, katrie savan-
oriai, tie kurie sukūrė lietuvių
valdžią, o taip biedniems ir be-
žemiams, tai neduoda ir nepar-
duoda. Savanoriais duoda me-
džiū ir sėklos dovanai, bet tik-
tai nežinia, ar ant visados, kad
kita valdžia užėjus neatimtų. Ir
jokis medis nevalia sodinti. O
kaip klausei apie žemės nupirki-
mā ant visados nuo žmogaus gy-
ventojo, tai nelabai kur galima
gauti pirkti. Už margā moka-
mu po 1000 rub. ir po pusanthro
tukstančio ir po 2000 rublių. Kad
amerikonai pareina į Lietuvā,
tai moka - permoka, kad tik kur
gavus nupirkti namus, o jau
už namus tai jau nesuskaitomais
tukstančiais rublių moka. Tiktai
sunku medžiai gauti iš valdžios,
labai po mažai duoda. Kur tik-
tai stubas ant abiejų galų pabu-
davoja, tai už 10,000, da kaip tik
budavoja, žinoma, jau ir įren-
gia grindis, lubas, duris, langus
ir t. t., o kur atsieis daugiau
tribų statymas, ir medžiai la-
bai brangu. O kur da samdinin-
kai? Ant dienos pernai mokėjo
po 15 rublių, o kaip imi jį ant vi-
sų metų, tai jau mokėk po 2000
rublių bernui, mergai po 1500,
piemeniui po 600, po 500, tai
biedniems rojus. Ir jie da išsi-
dėra po čėvėrykus ir po eilukę
ir pašėliu, tai jau gaspadoriui
atlieka tiktai šiaudai, ir tu da į
valdžią reikia vežti, ir šieno, do-
bilų. O gruodų, kaip rudenį pa-
reina tokios kortos kiek išvežti,
tai jie nežiuri, ar tau liks sėkla
ar duona, o jiems turi pristatyti.
O jei neišveši, tai daro rekvi-
zicijas ir toliai buna, kolei viską
išveža ir po kiek svarų riebalų
duodam ir nuo avies po pusanthro
svaro vilnų, paeiliu kas mėnesis
galvijai. Vežimą, ką pasidarai
ir jau įrengi, apkaustai, tai kai-
nuoja 1000 rublių da ir daugiau.
Mums labai nepatinka valdžia,
nes tiktai vienai skūčiai, daugiau
niekas. Kaip tiktai nueik į jų
tas tarybas, tai kaip kada teko
gal ir jums matyti, kaip pritupe
ant žemės špokų, tai tiek jų sėdi
taryboje. Kur kada budavo
prie ruso vienas atlikdavo, tai
dabar 5 sėdi, vienas parašo žodį,
kitas du žodžiu, tai jeigu nuveži
jiems grūdus arba mėšā, tai
vaikščiok kaip ir durnas su kor-
tele pas vienā, tai pas kitā, tai
pas trečią, tai ir be pabaigos.

Pas mus žmonės šneka, kad
atsidarytų Amerikā, kaip buvo
prie ruso, galima visiems eiti,
kad būtų taip ir dabar ir jei dar-
bai, žinoma, dirbtų, tai iš Lie-
tuvos pusė žmonių išeitų į Ameri-
kā, atsinarakavotų ir laukų ir
visko, ba dabar Lietuvoje, di-

džiausia vergovė, jau prie vokiečių buvo geriau, ba jie už mažiau-
są daiktą tai pinigų mokėjo, o lietuviai, tai per didelį vargą. Jeigu tuos orderius priruošiuo-
j molestis, tai gerai, o jei ne, tai
dovanai paaukuot prašo. Mes
išvežem javų, kaip pataksavo-
jome, už 600, o nuo jų gavome
100. Jų gaujos sėdi tarybose.
vienoje pusėje stalo sėdi vyrai,
kitoje, panelės, tai tik paneles
myluoja, o tu, žmogau, atėjęs su
koku reikalui, tai stovėk puse
dienos. Tai tau ir laisvė! Tai
žmonės vergdami keikia tokią
laisvę.

Katras parėjo amerikoni, tai
jau dabar graudinas. Jei gali-
ma būtų, tai grįžtu į Ameriką
skvernus pasiėmę, bet ne visi
gali eiti: katrie neturi pareika-
lavimo iš Amerikos, tai tas ne-
gali eiti.

Dabar, kaip klausėt, ar mes
nukvarbuojame, ar ne, naminius
audinius, tai da Lietuvoje kvar-
bų netruksta, galima gauti pirk-
ti kiek nori. O dabar, kaip jus
klausėt, ar teisybė, ar ne, kad
moterys nešioja iš drobės ske-
petaites, tai tiesa, nešioja, bet
jau dabar nešioja, jau pigiau,
tai nusiperka ir kasdien, o pir-
miau tai nešiojo iš drobės arba
audė.

Dabar atsiprašau, kad taip ne-
daliai surašiau, ba žmonės ėjo
žiūrėti dovanų, o aš rašiau, tai
nežinau, kaip aš tą gromatą su-
rašiau, tik žiūrėjau ir džiaugiau-
si.

Pas mus naujienos tokios: la-
bai šmet lengva buvo žiema,
sniego mažai buvo ir šalčių ma-
žai buvo ir labai ankstyvas pa-
vasaris. Daugiau neturiu ką ra-
šyti — sudiev, sudiev! likit svei-
ki ir linksmi!

Dabar kaip klausėt, ar galima
gauti toki žmonės del budavoji-
mo triobų, tai galima, jų yra
kivaliai.

Ar Toli Važiuos?

Kunigai ir klerikalai, "Vieny-
bės" ir kun. Maliausko vadovau-
jami, jau pradeda vis aukštyti ir
auktyti savo galvą kelti ir prade-
da vis smarkesnę ir smarkesnę
kovą su nepakenciamais jų "lais-
vamaniais ir socialistais" ir jų
raštais.

Kunigas Maliauskas "Vieny-
bės" Nr. 16 rašo, kad skaityti
laisvamaniškus ir socialistiškus
raštus esanti tokia pat sunki
nuodėmė, kaip paleistuvystė ar
žmogžudystė, ir delto kunigai
tokie žmonės neturį duoti
atleidimo. Kadangi šitų raštų
skaitytojai tokį darbą nelaiko
nuodėme ir delto per išpažintį
nepasiskako, tai kunigas Maliaus-
kas įsako visiems kunigams per
išpažintį paklausti kiekvieną
žmogų, ar jisai skaito, ar ne, lais-
vamanių ir socialistų laikraščius
(reikia suprasti "Lietuvos Uki-
ninką", "Socialdemokratą", "Lie-
tuvą" ir kitus ne kunigų laikraš-
čius). Kadangi per išpažintį
žmogus turi pasakyti teisybę,
tai kunigas tol neduos atleidimo,
kol tasai doras žmogelis, nenorė-
damas meluoti ir norėdamas
prieš Dievą nenusidėti, atsisakys
nuo "Lietuvos Ukininko" ar kito
nekuniginio laikraščio skaity-
mo.

Kaip seniau, taip ir dabar ku-
nigai nori prisidengti šventu
Dievo vardu ir daryti visokių ne-
dorybių. Kadangi jisai, kunigas,
Dievo tarnas, tai jisai gali ką
norį daryti, bet apie tai nieks
negali kalbėti, nieko daryti, nes
tai girdi esanti nuodėmė tokia
pat, kaip žmogžudystė ar paleis-
tuvystė.

Na, o kunige Maliauske, ar
pats nežinai, kad ir kunigų tarpe
atsiranda žmogžudžių, paleistu-
vių, vagių ir net šventvagių. Ar
kunigas Maliauskas pamiršo at-
sitikimą su kunigu vienuoliu Ma-
cochu Čenstakavė, kuris del pa-

leis'uvės užmušė žmogų, api-
plėšė Čenstakavos stebuklingą
paveiksą. Ar ir apie tokį kuni-
gą nieko negalima kalbėti ir ra-
šyti, ar ir šičia yra taip pat sunki
nuodėmė? Turbut jie skelbimą
kunigo Maccho darbų laiko nuo-
dėme, nes kuniginiai laikraščiai
to neskelbia ir draudžia tuos
laikraščius skaityti, kurie skel-
bia.

Ar kunigas Maliauskas žino
apie kunigo-praloto, Lietuvos iš-
gamos, Antanavičiaus darbus,
kuris eidamas išvien su caro žan-
darais įsakė visiems Suvalkijos
kunigams, kad iš sakyklų žmo-
nėms paskelbtų, jog laikyti lie-
tuviskas knygas esąs didelis nu-
sikaltimas, didelė nuodėmė ir
kas net žino, pas ką tokių knygų
yra, kas jas platina, tai rei-
kia įskusti žandarams. Taip ra-
šė ir liepė daryti Seinų vyskupo
vietininkas. Ar ir del šitokio
judosiško darbo negalima nieko
rašyti ir skelbti, nes tai buvo ku-
nigo, beveik vyskupo, darbas.
Ir visi Suvalkijos kunigai tokį iš-
gamos įsakymą pildė.

Tai du ryškiausi paveiksai
kunigų darbų, kurie aiškiausiai
parodo, kad kunigas negali bu-
neliečiamas, jisai yra toks pat
žmogus, su visomis žmogaus sil-
pnybėmis, kaip ir kiti, delto apie
kunigo gerus ir negerus darbus
taip pat be nuodėmės galima kal-
bėti, kaip ir apie kiekvieno žmo-
gaus.

Nejaugi negalima kalbėti apie
kunigų sugyvenimą su gospadi-
nėmis? Pavyzdžiui, argi negali-
ma aprasyti, kaip prieš karą
Gražiškių (Vilkavikio aps.) pa-
pirijony beveik visus metus ku-
vojo ir rupinosi, kaip atskirti
kleboną nuo jo gospadinės, kuri
buvo perėmusi jau visas klebono
teises. Tiktai su pagelba polici-
jos pasisekė gospadinę nuo kle-
bono atskirti.

Nejaugi negalima kalbėti apie
Panemunės kleboną ir St. Seimo
vice-pirmininką J. Staugaitį, ku-
ris nenori būti lygiu su visais pi-
liečiu ir pasinaudodamas Steig-
iamojo Seimo nario neliečiamy-
be atsisakė vesti arklis mobiliz-
acijai ir atsisakė mokėti uždėtą
pabaudą.

Ar maža yra ir daugiau kuni-
gų darbų darbelių, kurie šaukia
dangaus keršto, apie kuriuos ne-
galima būtų nerašyti. Kas to-
kius darbus norėtų paslėpti, no-
rėtų juos užtylėti, aiškstėn neiš-
kelti, tasai ištikro papildytų
sunkią nuodėmę.

Aš tikiuosi, kad "Lietuvos
Ukininko" Redakcija nenusigąs
kunigo Maliausko bauginimų ir
kaip skelbė, taip ir toliau skelbs
visus nedorus darbus, nepaisy-
dama, kas juos padarė: kunigas,
valdininkas ar prastas žmogelis.

Taip pat nenusigąs ir dori
žmonės, nes jų sąžinė gryna ir
jei kunigai savo teise išnaudoti
išpažintį ir žmogaus dorą ir gry-
ną tikėjimą pertoli nueis ir uo-
liai vartos, tad reikia laukti ka-
talikų Bažnyčiai labai blogų vai-
sių. Pagyvesime, pamatysime.
Dabar jau žmonės gerokai susi-
pratę ir taip lengvai nesiduos ve-
džioti už nosies.

"Vienybės" Skaitytojas.
("Liet. Uk.")

"ELTOS" ŽINIOS.

(Tąsa nuo 1 pusl.).
mus nepleisti, išklausti mūsų
skurdo balsą, nes visi mes nori-
me priklausyti Tėvynei-Lietuvai
ir laisvai joje gyventi. Mes pa-
sitikime, kad Tėvynės meilės ne-
išplėš iš mūsų lenkai, kaip tai
nepavyko praityje rusams, pra-
šome Dievo kantrumo, kad galė-
tume iškęsti žiaurų priešų-lenkų
elgimąsi ir kankinimą.

Te gyvuoja laisva Lietuva!
Pareiškimas pasirašytas visų
kaimo gyventojų.

DĖLEI BALTIJOS VALSTY- BIŲ NEPRIKLAUSOMYBES.

Viktoras Černovas, buvęs Ru-
sijos Steigiamoj Seimo pirmi-
ninkas, socialistas - revoliucini-
kas, duodamas pareiškimą Ta-
lino "Socialdemokratui" del Pa-
balijos valstybių nepriklausom-
ybės tarp kitko pasakė:

"Mūsų programa, 1903-4 m.
išdirbta 1905 m. galutinai pa-
tvirtinta, pripažįsta pilną teisę
apsispresti visoms tautoms. Ter-
mino "Pilna" priėmimas, paaiš-
kinamas ginčiais su tų laikų so-
cialdemokratija, kurios priešga-
kyje stovėjo tokie atkaklūs cen-
tralistai, kaip bolševikai.

Šie paskutiniai, tiesioginiai
nedrįsdami atimesti tautų apsi-
sprendimo teisę, pridėdavo daug
sąlygų ir pastabų, panaikinan-
čių šaknyje patį principą.

Primesti federacinį, ar kitą
kurį ryšį kitoms tautoms rusų
tauta, mūsų giliais įsitikinimais,
neturi jokios teisės. Mes turi-
me gerbti kitų tautų valią, net
tokiam atvejuje, jei mūsų asme-
nine nuomone, ji nusprendė su-
tvarkyti savo likimą ne taip ge-
rai, kaip reikėtų. Del tokios pa-
žiūros iš vienos pusės bolševi-
kai, iš antros pusės liberalai mus
vadina politiniais netarifkais,
abstraktinių principų ne šio pa-
saulio riteriais ir t. t.

Mes tikėjome, kad centrali-
nės politikos savo laiku pakeiti-
mas federalistine politika, išgel-
bės Rusiją nuo skilimo. Istori-
ja išsprendė kitaip. Bolševikų
despotizmo įsigalėjimas ilgam
laikui privertė pakraščių tautas
gelbėtis nuo jo vienintelių gali-
mu būdu: savo pilnu valstybės
nepriklausomybės paskelbimu.
Mes iš pat pradžios pripažino-
me, kitos išeities pas jas nebu-
s. Ir todėl mes iš savo pusės prie-
štą jų nusprendimą nepareiškė-
mė jokių prieštaravimų ir net,
pavyzdžiui, pasikeisdami nuo-
monėmis su Estijos atstovais
pirm vokiečių okupavimo Esti-
ją, žadėjome jiems tame dalyke
savo moralinį rėmimą. Ir dabar
mes ne kartą pareiškimė, kad
pakraščių tautų valia, jų steigia-
mųjų seimų reikšta, "būti val-
stybiniai nepriklausomais, mums
šventa, ir kad bet kurių rusų
partijų, bet kuris pasikesinimas
sutiks mumyse aršiausius prie-
šininkus. Aš nepasakėčiau ta-
čiau visos savo minties, jei nu-
tylėčiau, kad mūsų žvilgsniu
žmonijos ateitis — ne nuolat di-
dėjančiam tautų atsitolinime,
bet, priešingai, jų susiartinime,
jų federavime. Bet kiekvienai

atskirai tautai, žinoma, kelias i-
eiti į busiančią federatyvinę
Tautų Sąjungą, kuri kuomet
nors pakeis dabartinę pusiau fik-
cinę ir per daug priklausomą
nuo nedaugelio didžiųjų impe-
rialistinių valstybių Tautų Są-
jungą, visai nebūtinai turės ei-
ti per priruošiamąjį etapą - fe-
deravimą su Rusija. Čia gali-
mos įvairios kombinacijos: mu-
sų partija didele užuojauta pa-
žiūrėtų, pavyzdžiui, į sudarymą
kurios nors sąjungo s pakraščių-
biferų valstybių, demokratinės
Sąjungos, aprupinančios jų til-
rą, o ne įsivaizduojamą nepri-
klausomybę. Smulkios naujai
užgimusios valstybės visuom-
et gręsia nemažas "balkaniza-
cijos" pavojus. Sunku įsivaiz-
duoti blogesnę nerspektyvą, kaip
nepalankumas kito kitam ir
spaudimai iš užsienio, prie ko
galima kurstyti vieną prieš an-
trą ir naudotis, kaip žaislais, dip-
lomatiniam žaidime. Buvusie-
ji Estijos ir Latvijos ginčai del
Valko, neseni Latvijos ir Lietu-
vos ginčai, dabartiniai Lietuvos
ir Lenkijos karo veiksmai, len-
kų-sovietų skaldymas Gudijos ir
kt., vertė ir dele ir dabar bijo-
tis to pavojaus.

Ir mes širdingai linkime pa-
kraščių nepriklausomoms val-
stybėms tokių užsienio politikos
vadų, kurie turi pakankamai
platų politinį regratį, kad pirm
visko pasiektų jų ginčijamų
(Seka ant 8 pusl.).

KURSAŠ NUPUOLĖ
Tai geriausia proga daug
auksinų į Lietuvą nusiųst.
Greitume nusiuntimo pinigų
nieks su manim negal lenky-
niuotis; visiems pinigų siuntė-
jams pristatau kvitas su para-
šais priėmėjų pinigų.
Laivakorėjų agentūra į Lie-
poją, Hamburgą ir visur.
Pasai kelionei į Lietuvą.
Padarymas lietuviškų doku-
mentų.
Pinigų siųskite per pašto.
Money Order. Rašydami pridė-
kite 2c. stampą ir visados
adresuokite:
P. MIKOLAINIS,
53 Hudson Ave., Brooklyn, N.Y.

Skausmus ir gėlimus nutildo
PAIN-EXPELLER
Valiaženkis užreg. S. V. Pat. Ofsa.
DRAUGAS REIKALE
PARSIDUODA KRAUTUVĖ.
Visokių aprėdalų (Dry
Goods), tabakai, cigarai, cigere-
tai, kendės ir minkšti gėrimai.
Atsišaukite greitai, nes aš va-
žiuoju į Lietuvą.
J. S. STANAITIS,
423 So. Main St.,
Bridgeport, Conn.
REIKALINGAS SIUVEJAS.
Kuris moka stailiskus drabu-
žius siuti, darbas ant visados;
užmokestis sulig siuvėjo gabu-
mo. Meldžiui greitai atsišaukti,
kuris bus pirmutinis, tam pirma
vieta.
P. BUZEVIČIUS,
55 Exchange St., Athol, Mass.
Telephone 78-J

Stokime ! Kovą Su Priešu!

Mes šiandien gyvenam didžiausiam žmonijos judėjime. Kovojam už pa-
gerinimą buvio, bet kadkova būtų laimėta, mes turim žiūrėti, kad mūsų kunas būtų
sveikas, nes tik su sveiku kunu galim gerai kovoti su savo priešu. Mūsų priešas --
tai yra mūsų ligos.

Mes išdirbam gyduoles pagal Europos ir Amerikos specialistus. Visose gerošė
aptiekose visoje Amerikoje galima gauti šias mūsų gyduoles:

- Salutara Biteri Kaina \$1.50
- Regulatorius del moterų \$1.00
- Kraujo Valytojas, kurio pats užvardinimas išaiskina reikalingumą .. \$1.00
- Salutaro Linimentas, del visokių kaulų skaudėjimų ir kitokių skausmų.. 50c.

TRIAJANKA, kas-gi nežino mūsų garsios namų gyduolės?
Jeigu negali pas savo aptiekorių gauti mūsų gyduolių, kreipkitės pas mus.
Reikalauk mūsų surašo vaistų ir žolių — siunčiam dykai.

SALUTARAS DRUG & CHEMICAL COMPANY,
1707 SO. HALSTED STR., Dept. 109, CHICAGO, ILL.

Telef. Watkins 2142.

BALTIC STATES BANK
KAPITALAS \$250,000.00.

SIUNCIAME PINIGUS LIETUVON perlaidomis ir
Skablegramais pigiausiu kursu greitai ir teisingai.
PRIMAME PINIGUS DEPOZITAMS ir mokam 4%.
PERSAMDOME SAUGOS DEŽUTES, \$5 metams.
PARDUODAME LAIVAKORTES Į LIETUVĄ ir iš
Lietuvos. Keleiviams parduodame Draftus, Keleivių
Čekius ir Kredito Laiškus.

VISOKIAIS BANKINIAIS REIKALAIS Patarnauja-
me teisingai, greitai ir draugiškai.
KREIPKITĖS Į MUS — NEPASIGAILĖSITE.

BANKO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 3 v. p. p. Už-
sienutį Škyrius atdaras kasdien nuo 9 v. ryte iki 5 val.
Siatomis iki 7 v. vakare.

BALTIC STATES BANK,
294 Eighth Ave., Kamp. 25 gatv., New York.

Iškepa Lygiai Rudai

Kam bereikalingai ausivargente sa-
ve dirbant karštoji virtuvė, kad New
Perfection Kepimo Karasininis Pečius
duos tau gaza. Pečius gerumas už
sumąžinta kaina iškepa taip, kad jusų
motina būtų pasidžiaugus turėdama toki
pečių.

Vidus pečiaus taip įtaisytas, kad be-
abejonės turi gerai kept. Iškepa duona
katra megstat valgyti keikus, kurie len-
vus ir minkšti.

Apie 3,000,000 šeimynų naudoja New
Perfection Kepimo Pečius. Jie su 1, 2, 3
ir 4 deginiais ir kainuoja pigiai.

Paklausk savo pirklio apie New Per-
fection Vandens Šildoma Pečių.

STANDARD OIL CO. OF NEW YORK
NEW PERFECTION
OIL COOK STOVE AND WATER HEATER

For best results use
Socony Kerosene

**Lietuvos Atstovybės
Amer. Nauji Adresai**

I.
Dėlei išgavimo pasų, vizos ant pas-
portų, affidavitų palyudijimo parga-
benimui giminių iš Lietuvos ir dėlei
patvirtinimo įgaliojimų, visokios ru-
šies dokumentų ir dėlei sujieskojimo
turtų, bylų vedimo visados kreipkitės
prie Lietuvos Atstovybės ofiso: Li-
thuanian Legation, 1925 F. Street,
N. W., Washington, D. C.

II.
Dėlei persiuntimo pinigų Lietuvon
giminėms, nuo karo nukentėjusiems
arba dėlei persiuntimo aukų Lietuvos
Valstybės reikalams, Lietuvos Gyni-
mo Komitetui, Lietuvos Šauliams,
Liet. Raud. Kryžiui ir kitiems reika-
lams, o taipgi visais Lietuvos Pasko-
los reikalais, prekybos ir pramonės
dalykais ir dėlei Lietuvių piliečių re-
gistracijos rašykite visados šiuo ad-
resu: Lithuanian Representative, 370
Seventh Avenue, New York City, N.Y.

Lietuviai Amerikoje

NEW BRITAIN, CONN.
Kunigas Atsaisko Remti
Lietuvą.

Draugijų Sanryšio pasidaravimu buvo surengti fėrai. Visas pelnos buvo skiriamas Lietuvos Gynimo Komitetui. Fėrai prasidėjo geg. 14 ir tęsėsi iki 17 d. Nors čion viešpatauja didelė bedarbė, bet žmonių budavo pilna svetainė kas vakaras.

Geg. 15 d. "Varpo" dr. ja sulogš "Piršlybas" ir "Varpo" choras sudainavo keletą dainelių. Dainos išėjo labai gražiai, už ką priklauso garbė choro vedėjui P. Bruzauskui. To vakaro pelnas tam pačiam tikslui. Fėrams daiktai buvo suaukuoti vietos biznierių. Tame darbe nenuilstančiai darbavosi gerb. Vaznis ir B. Griškevičius, už ką jiems priklauso didelė garbė. Fėrų komitetas nuvyko pas vietos kleboną, kun. Grikį, kad per mokslą paaškinėtų žmonėms fėrų tikslą. Kun. Grikis griežtai atsakė tą padaryti, pasakydamas: "Aš į Lietuvą nevažiuoju, tai man nerupi jos reikalai." Tai matote, parapijonai, kokį mes turime parazitą savo tarpe. Kada mes galėsim priversti kunigus, kad remtų Lietuvos reikalus, bet ne Lenkijos? Man rodo, kad greitai laikų mūsų kunigija turės permairinti savo taktiką. Taigi, broliai, dirbkime Lietuvos naudai, nežiūrėdami ilgaskvarnių!

Pelno nuo fėrų liks arti dviejų tukstančių. Garbė New Britaino lietuviams už užjautimą savo broliams Lietuvoje.

Senas Parapijonas.

CHICAGO, ILL.

Iš Chicagos Padangės.

Tėvynės Mylėtojų Draugijos 22-ra kuopa Chicagoje gan įsi-siubavo veikime. Kol kas nepatyrta: turbūt išsirinko naują kuopos valdybą, kadangi peritais laikais nieko nebuvo veikiamas. Paskutiniiais laikais 22-ra kp. parengė du draugiškus vakarėlius, kuriuose dalyvavo skaitlingai mūsų lietuviškos inteligentijos. Be to, gegužės 15 d. parengė prakalbą ir paskaitas. Mano žvilgsniu, tas kulturingas užsimojimas T. M. D. yra gan naudingas. Kadangi Raymond Chapel svetainė yra nedidei, tai žmonių prisirinko pilnutė. Tvarkos vedėjas buvo S. Valančius, tatau atidarydamas susirinkimą trumpai nupiešė reikalingumą kiekvienam prigulėti prie T. M. D., kelti lietuviuose kultūrą bei apšviatę. Toliaus buvo skaityta ištraukos iš vėliausiai išleisto T. M. D. knygos "Lenkų Samokslas Lietuvoje". Skaitė p-lė L. Žilvičiūtė, S. Valančius ir p-nia P. Petraitienė, toliaus kalbėjo adv. Kl. Jurgelionis apie T. M. D. tikslą, jos užduotį. Nurodė, kad nepakanka vien tik išleisti knygutę ir tuo neva atsiekti T. M. D. tikslą. Reikia leisti knygas didžiausiai yra reikalingos pagedaujamos (paskutiniųjų dviejų leidinių nepapeikė), o tą gali padaryti tik kompetentiška T. M. D. Literatūros Komisija. Todėl narių pareiga yra į tokia komisija visada rinkti tinkamus žmones.

Sakė, kad neužtenka būti nariu T. M. D., mokėti į metus vieną dolerį ir gauti išleistas knygas, bet, svarbiausia, reikia jas kiekvienam perskaityti, mąstyti, studijuoti, tada tik T. M. D. tikslas bus atsiektas.

Žmonės, matyti, liko labai patenkinti, kaip adv. Jurgelionio gražia kalba, taip ir paskaita. Gaila, kad pas mus mažai tokių vakarų yra rengiami. Jei daž-

niau but parengiami, tai ir mūsų žmonelės praprastų skaitlingiau lankyties ir pratinties prie apšvietos.

Prisirašė naujų narių apie dešimtis, dar parduota kiek knygų.

Apie Chicagos Inteligentus.

"Sandaros" 19 numeryje, Nuotrupose, šteina rašo šitaip: "Daugkintis prie ištraukos iš savo draugo laiško priduria, kad chicagiečiai inteligentai parodytų didesnį veikimą (mano manymu neparodo) apart šachmatų, kas parodo, kad Daugkintis draugo laiškas yra susenėjęs. Išties čia buvo šachmatistų klubas, bet kada stalo savininkas pareikalavo už kiekvieną gėmį po dešimtuką nežinau kokiems tikslams, o šachmatystai atsiskakė mokėję, tai stalo savininkas suvyniojo šachmatų į laikraštį ir padavęs vienam iš jų pasakė: "Neškis!" Tokiu būdu tas paio. Dabar po tuo pačiu čarteriu įsikūrė kitas panašus, bet pavojingesnis nariams triksas, tai yra "STRICKA," kaip jie čia ją užvardijo. Stricka, tai paprastas Lietuvos vilkelis, kurį ant stalo pirštais pasuka ir paleidžia, jis sukasi: kas atspės jo sustojimą, tai tas išloš, bet tas niekšas besisukdamas pradeda daužyties, ir tikėjamam, taip tuos sidabrinus išspardo, kad man patikėtinas draugas sakėsi pasitikęs vieną stricko klubo narį einantį vėlavo po pusiaunaktei pėsčią namo, nors tas labai Chicagoje pavojinga. Bet nemanykite, kad tai daro mūsų tikrieji inteligentai. Ne! Tai čia taip vadinamieji "second class". Mes turime daug Chicagos inteligentų, kurie užsiima ne stricka uždarbiauti, bet rimtais darbais. Tie, kurie stricką suka, nėra naudingi nė Lietuvos Tėvynės labui, nė Amerikos liaudžiai — tai savamyliai strickininkai.

Perkuno Išpažintojas.

PITTSBURGH, PA.

Gegužės 16 d. čia buvo prakalbos kun. J. Gritėno iš Scranton, Pa., ir kun. S. Tautas iš Slovan, Pa. Kadangi čia tarpe lietuvių eina nesutikimai, tai visokių kunigų atsilanko su misijomis. Čia jau kelis kartus buvo kun. Delionis (rodos grekų katalikas) ir jau pradeda organizuoti parapiją, bet kol-kas nekaip sekasi.

Pasirodžius plakatams, kad daugiau kunigų čia atvažiuoja kalbėti, visi ir manė, kad kun. Delionis pasikvietė padėti jam parapiją suorganizuoti. Bet publika nustebo, kada jo pirmos kun. Gritėno prakalbos kun. Delionis prašo balso ir pradeda klausinėti, kas jie ir kur priguli. Tada kun. Tautas ir klausia: Kas tamsta? Kadangi turi atbulą kalnierių, tai turbūt kunigas; tai kaip sveiko pavardė? Tas pasisakė, kad kun. Delionis, tai kun. Tautas sako: "Taip, tai gerai pažįstu: tai yra munšaino išdirbėjas ir kitus mokina darbų, už ką gavo 3 mėnesius kalėjimo." Žodžiu sakant, kun. Delionui davė tokį smugį, kad tas keikdamas lauk iš svetainės, o publika juoktis.

Dar reikia pažymėti, kad negeriau buvo ir komunistams. Kada kun. Tautas pakvietė publiką pasiskirti šio vakaro pirminką, komunistai tuo ėmė rekti, kad kunigų nereikia, nes pas juos tvarkos nėra, muša galvas darbininkams. Tai kun. Gritėnas, tuo balso pasiprašęs, sako: Užtai, kad darbininkai susiprato, kad nesiduoda daugiau išnaudoti, ot tai mes ir norim išaiškinti, ką mus ši karė išmokino.

Na, suminėjus darbininkus, tai niekino neperstatytas Sargautas tuo ant pagrindų buti pirminku. Reikia ir sekretorius užrašyti. Pirminkas pasikviečia "draugą" Eimontą.

Perstatė kalbėti kun. J. Gritėną. Gana nuosekliai kalbėjo, prirodydamas, kad didelę atmainą padarė ši karė, žmonės patys pradėjo protauti, kaip apie valdymąsi politiškai ir ekonomiškai; gerų prirodymų davė, kaip kunigai, priklausanti prie Romos, sumynė Jėzaus mokslą ir pavertė į biznio sistemą. Da toliau ėmė kalbėti apie tautą, apie lietuvius ir lietuviystę, nurodydamas, kaip mes turime remti savo neprigulmybę — tiesiog pasmerkė tuos, kurie išsižada savo vardo.

Tai pirminkas su sekretorium nenusėdė ant kedžių. Vietoje vesti tvarką, ugi sekretorius kaip pradės "spyčią," kas ta tauta? Kam ją reikia remti? Kas ta lietuviška vėliava? Kad nežino nė pats, ką pasakoja. Tada, kad ir sekretoriui, bet paliepta atsistėsi ir užrašus vest, o ne spyčią sakyti. Dar daugiau komunistų buvo ir norėjo triukšmą sukelti, bet negalėjo, kadangi kun. Gritėnas taip gražiai atsakė, kad turėjo nustoti. Tai puolėsi "vytė" gint komunistus, gera rėmėja kun. Kazėno, P. Martinienė — sako: Kam sakei, kad nepriklausot prie airišio vyskupo, bet priklausai prie lenko, kur lenkai mus didžiausi priešai! Kun. Gritėnas dar kartą perskaitė savo konstituciją, sako—kad diecijija Liet. Tautiška - Katalikiškos Bažnyčios nebus formališkai ir tiesuotai suverta lieka po jurisdikcija vyskupo Lenkiškos Taut. Bažnyčios, kun. Tr. Hoduro. But niekas, kad nors vienas but klausęs iš tų žmonių, kurie eina prieš kun. Kazėną, bet ta moterikė tai daug triukšmo daro, gindama Kazėną, kada visas lermas prasidėjo, kad lenkė sesuo sudraskė lietuvišką vėliavą, kada visi parapijonai reikalavo pašalinti lenkes seseris, tai kun. Sutkaitis su Kazėnu uždraudė parapijonams rinktis į svetainę mitingą turėti, žmonėms neklusius, buvo pašaukta policija ir daugeliui galvos suskaldytos, bet lenkės seserys neprašalintos nė dabar, lenkstė žydų pūkiausiai Šv. Kaz. parapijoje.

Kada lenkų Paderevskis buvo Pittsburgu, tai kun. Kazėnas davė 200 dol. lenkų reikalams, o ar daug davė lietuvių? Lenkai rodinėjo lenkiškas poperas lietuviams, kad Kazėnas su jais ir jiems aukoja, bet Martinienė gina Kazėną sykiu ir lenkus.

Kiek galima buvo suprasti, tikslas visų prakalbų buvo tik perspėti Pittsburgo lietuvius, kad nemėgintų provotis už bažnyčią, nes tai nereikalinga eikvoti energija ir pinigai. Sako jei jus norite, tai organizuokite naują Lietuvišką Tautiška Bažnyčią, o mes jums pagelbėsime gauti kunigą ir reikalingus nurodymus duosime, bet, sako, ir dabokitės išnaudotojų. Tikintiem, matyti, gana patiko.

Prakalbose Buvęs.

IŠ KELIONĖS LIETUVOJE IR LATVIJOJE.

(Tąsa nuo 3 pusl.).

lius mokesnius, užkrautus ant kaimiečių ir neturėsitate gana savo darbininkams ką veikti. Dabar-gi, kaip darbininkai skundžiasi, kad neužtektinai turi darbo ir menkai uždirba, taip ukininkai skundžiasi, kad per didelės jų mokestys.

Miesto valdžio turėtų apvalyti ir gatves, kiemus, viešbučius, gyventojų sveikatą apsaugoti, darbininkams darbus parupinti, paskirti kainas vežikams, viešbutininkams, kad galėtų keleiviai atvykti, pinigų atvežti, kad konsulai, diplomatai galėtų apsi-

gyventi, kad nebutų gėda visai šaliai, visai tautai ir kad —virsvisko — nebutų ligų.

Su pagelba gerb. gen. Nagevičiaus, M. D. ir Dr. J. Jonikaitė atsilankiau keliose karo ligoninėse. Dr. Oželis išrodė ligoninę Kaune. Viskas kopukiausiaje tvarkoje. Nors lankiausi daugelyje ligoninių Amerikoje, negaliu pasakyti, kad jos, atsižvelgiant į Lietuvos padėjimą, būtų vedamos geriaus, kaip šitoji Kaune. Nors budinkas gana senas ir yra stoka visokių modernų įtaisymų, paklodžių, ligoninių marškinių, abruvų, etc., ligoniai čion apžiūrėti gana gerai. Už tai turime sūdėti padėką gerb. Dr. Nagevičiui, Dr. Oželiui ir jų pagelbininkams ir ligoninės seserims ir jų vienai gabiai, ne senai prasišalinusei perdėtinei. Dr. Nagevičius labai prašo Amerikos lietuvių, kad jie nupirktų jo ligoni nors vieną gerą Roentgen spindulių instrumentą. Jis neturi nė vieno. O kaipgi karo ligoninė gali be to instrumento apsieiti? Gal Amerikos gydytojų draugija šiuomi kuogreičiausiai malonėtų pasirupinti. Aš jiems rašiau, bet pas juos taipgi yra, matyt, savo šalininkai, etc. Jis taipgi neturi ligoninėms labai reikalingo automobilias — Fordo, su kuriuomi jau ir kitiems ligoninėms gydytojams tankiai reikia, pašaukus važiuoti į kitas vietas. Sakau Fordo, nes jis nori tokį gauti tuojaus nuo Amer. Liet. Prekybos Bendrovės, kuri turi keletą Kaune ir galėtų, gavus užmokėti, tuojaus vieną Dr. Nagevičiui pavesti. Ši ligoninė yra pačiame Kauno mieste, ir Kauno ponios ir panelės galėtų ligonius nuolat atlankinėti, kaip kitur yra daroma karės laiku.

Girdėjau, kad jos, kas viena turi po vieną pasiskyrę, bet juos neatlanko, o galėtų atnešti jiems saldainių, cigarečių, tabako ir šį-tą pasiskaityti. Ar negalėtų Amerikos lietuvių pasiųst jiems laikraščius, knygu, etc., adresuodami: "Dr. Nagevičius, Karo Ligoninė, Kaunas, Lithuania"? Butų da geriaus, jei Amerikos lietuvių laikraščiai paskirtų nors po špaltą rinkimui aukų siems tikslams ir pinigų pasiųstų Dr. Nagevičiui, o jis nupirktų viską ant vietos pigiaus, nė kaip apsi-eitų siunčiant.

Panemunėje karo ligoninė spē-

cifikinėms ligoms labai reikalauja paklodžių, dvikarčių ir visokių kitokių baltinių ir sienikių apyvalkų. Čion jų gyvenimas visusiai nesmagus; ligoninė neapaptaisyta, neapibaltinta, neapdažuota; stovi su grynomis sienomis tarp kitų namų - belan-gių. Ir čion karėiviai neturi ką skaityti, nė ką veikti, nors galėtų šiuomi - tuomi užsiimti, šį-tą išmokti, bet prie įsteigtų dirbtuvių nėra oblių, nėra plaktukų, replių, varstotų, nė kitų menkiausių įtaisų. Keletas tukstančių markių juos nors tuomi laik aprupintų ir jų nuobodų gyvenimą palinksmintų. Ši ligoninė, taipgi Dr. Nagevičiaus už-žiuroje. Kiek turėjau cigarečių, visus išstvarstė su godumu. Šie tai vyrai, šiose ligoninėse, gynė Lietuvą, už ją kenčia. Lietu- viai turi jiems nors kiek pagelbėti. Yra ir kitos ligoninės, be abejonės, reikalaujančios visokių dalykų.

Amerikos Raudonasis Kryžius joms po kiek gelbsti, bet jo štabas ir jiegos Lietuvoje daug menkesnės, nė kaip kitose šalyse. Kaž-kodel? Ar Amerikos gi lietuviai jam neaukuoja? Ar negalėtų jie nueiti kas vienoje Amerikos kolonijoje į jo skyrių ir gražiai paprašyti, kad Lietu- vai - ligoninėms, vaikučiams ir pavargėliams — duotų didesnį pagelbą, nė kaip dabar duoda. Latvijoje, Estonijoje ir kitose mažose salelėse, iš kurių nėra tiek atvykėlių Amerikoje, kiek iš Lietuvos, jis turi didelius skyrius, šelpia didelėmis sumomis. Taigi, Amerikos lietuviai, pasi- darbuokite savo kolonijose su Raudon. Kryžium ir paaukoki- te nors po keletą dolerių, o bus markių tukstančiai.

Mačiaus su Hooverio atstovu, savo pažįstamu. Jis duoda tik valgi vaikučiams. Mačiaus su Am. žydų atstovu, savo geru draugu. Jis šelpia ir turi kuomi — tik žydus. Raudonasis Kryžius šelpia drapanomis ir baltiniais, ypatingai karo ligoninėse visoje Europoje, bet Lietuvoje jis nesuspėja. Vaikučiams žada, bet neduoda.

Parvažiaves girdėjau, kad ki- ti, Lietuvoje buvusieji, pasako- lia visokius nemalonus dalykus apie Lietuvos Raudonąjį Kry- žių, jo ligonines ir ypatas, kurios prie jo darbuojasi. Aš nebuvau jo įstaigose, bet kalbėjau-

si apie jį su gana ištikimomis ypatomis Kaune. Apie jo dar- davimąsi girdėjau vien tik ger- us išsitarimus; pažįstų ir kal- bėjau su žmonėmis, kurie tenais darbuojasi ir kurie išto neturi sau jokį pelną; jie pasakojo apie skurdus, vargą ir kaip labai pašelpa reikalinga. Jie patys gyvena vargingai, bet dirba pa- sišventę Lietuvai. Jiems galima tikėti, nes jų gera reputacija nuo senovės tarp Amerikos lietuvių yra gerai žinoma.

Bloga reputacija tų, kurie skleidžia tokias blogas paska- las yra Amerikoje gerai žinoma. Jiems ir jiems negalima tikėti. Jiems rupi partijos reikalai la- biau, nė kaip Lietuvos likimas.

RUSIJOS UNIVERSITETAI.

(Tąsa nuo 2 pusl.).

rodich Universitetov. Pastaro- ji draugija išsiiplintus po visą Rusiją. Šios dvi draugijos per paskutinius dešimtį metų dau- giau apšvietė tamsią Rusiją, ne- gu visi caro universitetai. Jis suteikė dravisko maisto viduri- nei ir žemajai klesai.

Universitetuose tik viršutinė klesa rado užvėją. Rusijoje žemoji klesa buvo priskaityta prie naminių gyvulių.

Minėtos draugijos nebuvo ofici- jaliski mokslo institutai, o tik liuosnorių apšvietos universite- tais pilnoje prasmėje. Mokyto- jai ir mokiniai buvo liuosnoriai.

1908 m. Petrapilėje įvairiose miesto dalyse Ašvietos Draugi- ja pasamdė tryliką salių laiky- mui lekcijų. Įžangą ėmė nuo penkių kapeikų iki dviejų rub- lių. 1906, 1907 ir 1908 m. mi- nėtos draugijos davė 939 pas- kaitas universiteto profesorių formoje. Per trejus metus draugija turėjo 83,384 klausyto- jus. Tai buvo didelė kompeteci- ja tarpe valdžios mokyklų ir šių dviejų draugijų.

SVEIKATOS SKYRIUS.

(Tąsa nuo 3 pusl.)

UZBADĖJĘ VAIKAI.

Kuomet kalbam apie užbadė- jusius vaikus, mus mintįs umai nulekia beturčių šeimynosna.

Maiste mes įieškome gyvenimo smagumų. Išalkę moralis- tai apsiplėšo bei nužudo viens antrą. Išbadėję filozofai — nu- sižadime preparodo maisto ver- tē.

Tačiau, tyrinėjimais parodė, kad netik skurdžių vaikai užba- dėję, bet ir turčių. Dr. Emerson'as išbandė mokyklų vaikus ir atrado, kad turčių vaikai lyginai užbadėję, kaip ir beturčių.

Aišku, kad užbadėjimas paei- na netik nuo stokos maisto, bet ir nuo nežinojimo, kaip maitin- tis.

Dr. Emerson'as pertikrinan- čiai parparodė iliustracijoms už- badėjusius vaikus pasiturinčių ir skurdžių tėvų. Jis nuėmė paveikslus užbadėjusių vaikų prieš ir po keturių mėnesių. Taipgi jis nupiešė paveikslus, perstatydamas vaikus ant svar- styklės. Tuom pat žygiu jis iš- aiškino priežastis užbadėjimo.

Dr. Emerson'as atrado vaikus, valgančius, kotik jie trokšta, bet užbadėję, nes per greit valgo, nesukramtę. Toki vaikai kišda- vo maistą į burną su abiemis rankomis. Nors tokis vaikas buvo prikimstas, kaip dešra, bet- gi buvo užbadėjęs. Nesukram- tyto maisto viduriai atsaisko su- virškįti ir kunas badauja. Bet, kuomet toks vaikas buvo pri- verstas valgyti išlėto, jo svaru- mas augo sykiu su jo amžium.

Kitur Dr. Emerson'as atrado, kad vaikas negavo užtektinai pusryčių. Koku nors būdu iš- alkę vaikas gaudavo saldainių (candy) tarpe pusryčių ir pietų. Saldainiai perkirsdavo apetitą ir laike pietų labai mažai norėjo valgyti. Be pusryčių ir, gali- ma sakyti, be pietų prisiedavo laukti vakarienės. Tai ilgai lai- kotarpis. Iki vakarienės pasie-

LIETUVOS ATSTOVYBĖS AMERIKOJ PRANEŠIMAS

(Pabaiga)

93	9 gru. Amerikos Liet. Pil. Kom-tas, Brooklyne, ček. Nr. 10473	731	19400,00
94.	21 gru. L. R. K. R. Dr-jos 47 skyrius, Melrose Park, Ill., per L. M., ček. N. 10477	732	1332,00
95.	21 gru. L. R. K. R. Dr-jos 49 skyrius, per Liet. Misiją, ček. Nr. 10640	733	7600,00
96.	21 gru. J. W. Dimša, Chicagoje, per L. Mi- siją, ček. Nr. 10422	734	1300,00
97.	21 gru. J. J. Kavonis, per L. Misiją, ček. Nr. 10376	735	6600,00
98.	21 gru. L. R. K. R. Dr-jos 47 skyrius, Melro- se Park, Ill., per L. Mis., ček. Nr. 10371	736	5350,00
99.	21 gru. S. L. A. Mikalauskas, per L. Misiją, ček. Nr. 10278	737	16800,00
100.	21 gru. J. Čiparas, per L. Misiją, ček. Nr. 10383	738	340,00
101.	21 gru. P. Stulginskis, per L. Misiją, ček. Nr. 10340	739	12580,00
102.	21 gru. S. Šidlauskis, Chicagoje, per L. Misiją, ček. Nr. 10555	740	2900,00
103.	21 gru. Ambraziejus Starkevičius, per L. Misiją, ček. Nr. 10606	741	665,00
104.	21 gru. Kun. Jakštys, per L. Misiją, ček. Nr. 10539	742	13900,00
105.	21 gru. L. R. K. R. Dr-jos 47 skyrius, per L. Misiją, ček. Nr. 10543	743	4300,00
106.	21 gru. L. R. K. R. Dr-jos 27 skyrius (Be- lekevičius) per žem. Vys. Kuriją	746	3600,00
107.	21 gru. Surinktos Sheboygane, per žem. Vysk. Kuriją	747	2000,00
108.	21 gru. T. Šmulskštys, per L. Ats. B-vę	869	3900,00

Viso 2241733,05

Du milijonai du šimtai keturesdešimts vienas tukstantis septy- ni šimtai trisdešimts trys auksiniai penki skatikai.

(Pasirašo) M. LINGVYS,

Vyriausiosios L. R. K. Valdybos Reikalų Vedėjas.

kia stala, vaikas badauja. Bet kartais (o tas paprasta) vaikas ir vel pasigauna saldainiu, tada ir vakariene uzkerta. Kuomet pastarasis vaikas buvo priverstas valgyti stipresnj pusryti ir saldainiu gaudavo, tik pabaigoje valgio, vietoje tarpe valgio — jis padidido svarumq pagal laiko begj.

Ten vel Dr. Emerson'as atrodova vaika, kuris rupinos visais savo reikalais, t. y., našlaitis, jis paliko perdaug nervuotas, o tas uzkenke maisto suvirskijimui ir vaikas badauo. Kuomet pastarasis buvo atiduotas rupestingos moteries prieglaudon, jis laipsniškai padidino svarumq. Kiti vaikai buvo zemiaus reikalingo svarumo is priezasties nesveiku dantu ir tonsils bei adeanoids. Pastarieji vaikai buvo atiduoti dantu daktarui, kuris prasalino minetus netobulumus ir sugrazino normatiska sveikata.

Visa bandyma Dr. Emerson'as atliko Boston'o viešose mokyklose. Jis ten kudikius egzaminavo, sverdavo, mieruodavo etc., kas savaite.

Jei uz savaites vaikas gaudavo, ar nutrotijo septinta nuosimti, — tuojaus tetai buvo pasaukti j mokykla. Cia tevams buvo prisakyta, kas daryti ju vaikq labui.

Vieniems vaikams buvo pasakyta primigti po pietu, antriems maziau valgyti, o tretiems nesveikus dantis isgydyti, tonsils ispiauti etc. Ypac tevams buvo prisakyta prasaliti vaikq bloga paprotj laike valgio, butent nesukramtyta, skubota valgyma. Sis patarimas netik vaikams, bet ir suaugusiems tinka.

Atminkite, kad nuo burnos priklausomu džiaugsmas bei susikrimitimas. Blogi dantis sugadina viduriu mazinerija, o sugede viduriai sugadina visa gyvenimo laime.

Sveikata — turtas.

LIETUVIU MOTERU GLOBOS KOMITETO ATSAUKIMAS I AMERIKOS LIETUVES IR LIETUVIUS.

Reiksdami giliausios padekos geraširdziams Amerikos lietuvems ir lietuviams uz parnima musu darbo vaikq — našlaičių ir karo aukq prieglaudos ųiuomi dar kartq ųaukiame j Jus, lietuvės ir lietuviai amerikiečiai reikale nelaimingujq karo aukq ir našlaičių maitinimo, aprenimo ir mokinimo.

Mus dziugina, kad Amerikoje susivėre Motėru Globos Komitetas našlaičiams šelpti is gerb. piliečių: Dr. B. Bacevicienes, M. Misevicienes, P. Jurgelutės ir kitq, kurios prakalniai, Amerikos lietuviu visuomenei padedant, kaip rodo atskirai paduodamas Amerikos lietuviu aukotoju sarašas, jau daug pagelbėjo musu sunkiame, bet reikalingame ir atsakominguo darbe.

Mes atydziai tēmijame Amerikos lietuviu laikraščius ir matydami, kaip Amerikos sandariečiai, Lietuviu Studentu Kliubas, Šv. Kazimiero R. K. Draugija, Lietuvos Piliečių Sąjungos nariai ir kiti atjauciantii Lietuvos našlaičių likimq žmonės rupinasi ateinančia Lietuvos karta, palinksminame globojamus kudikius linksmomis žinutėmis apie jiems nepažįstamus geradarius. Mums smagu konstatuoti tq faktq, kad Amerikos lietuvės ir lietuviai gelbsti musu auklėti gerus Lietuvai piliečius is nelaimingiausių tragingo likimo vaikq.

Musu prieglaudoje pradzioje 1919 metais liepos mėnesyje galėjome aprupinti tikrai 28 vaikus, gi dabar pilnai užlaikome 116 mergaičių ir berniukq, kurie išimtinai našlaičiai, neturi, nei motinos, nei tėvo ir toki, kurių tėvai žuvo kovoje del Lietuvos laisvės ir neprigulmybės. Bet musu globojamujq tarpe yra ir tokių, kurių broliai randasi Lietuvos kariuomenės eilėse ir

stovi fronte prieš musu priešą želigowskį.

Bet tai dar toli gražu nepasiektas musu Komiteto apsirėzetas plano tikslas: musu tikslu yra surinkti is visos Lietuvos karo isgriautq kaimų ir miestelių visus našlaičius ir išauginti ir išauklėti juos taip, kad jie tapty gerai ir naudingais Lietuvai piliečiais. Lietuvai reikalingi ir mokslo žmonės ir amatninkai, todėl musu tikslu yra gabius ir norinčius mokytis leisti mokslo, kitus mokyti įvairaus amato sulig pašaukimo.

Mes nesigauime savo triuso ir darbo ir matydami Seserų ir Brolių Amerikiečių duosnumą esame įsitikinę, kad greitoje ateityje mes turėsime galimybės surinkti ir globoti, auklėti ir mokyti nors dalesnė dalj nelaimingiausių vaikq — našlaičių.

Kuopos, draugijos ir pavieni asmenys, norėdami prisidėti prie Lietuvos nasičių šelpimo siųskite aukas Lietuviu Moterų Globos oKmiteto Pirmininkas D. Sleževičienės, vardu: Kaunas Laisvės Alėja Nr. 49.

- D. SLEŽEVIČIENĖ, Pirmininkė.
- E. PRUSIENĖ, Vice-Pirmininkė.
- K. ŽILINSKIENĖ, Kasininkė.
- Karo gydytojo žmona. J. MAKUSKIS, Kasininkas pavaduotojas, Steig. Seimo Narys.
- DR. J. ALEKNA, Valdybos Narys.
- Raud. Kryž. Vice-Pirm.
- B. GRIGAITYTĖ, Sekretorė.
- M. M. ŠUMNAUSKAITĖ, Sekretorės pavaduotoja.

Amerikos Lietuvių Aukos

LIETUVIŲ MOTERŲ GLOBOS KOMITETUI, KAUNE Nuo Liepos mėn. 1920 m. iki Kovo mėn., 1921 m.

- Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Rėmėjų Draugija per Dr. Rutkauską 20,000.—
- Moterų Globos Komitetas našlaičiams šelpti per D-rą Bacevicienę 11,643.75
- Ponas F. Zyvasas 810.—
- Ponas J. Vileišis 168.75
- Dr. Bacevicienė, Elizabeth 1,230.—
- A. L. T. Sandaros 9-ta kuopa, Cambridge, Mass. 2,200.—
- Dr. Bacevicienė, Elizabeth 2,387.75
- Per Lietuvos Atstatymo Bendrovę 371.—
- Ponas Jonas Romanas, Amerikos Lietuvių Prekybos Bendrovės Prezidentas 1,000.—
- Lietuvos Šelpimo Fondas 7,000.—
- Per "Sandaros" vakarą, Bridgeport, Conn. 1,100.—
- "Sandaros" Lageth skyrių, Scranton, Pa. 920.—
- Lietuvių Mechanikų Sąryšys, Brooklyn'e 620.—
- Per Kun. Jakštį, Elizabeth, N. J. 2,070.—
- Ponas K. Kaylys, 368 Jakon Ave., Long Island City, N.J. 806.—
- Šv. Kazimiero R. K. Drg., So. Boston, per Baltijos Valstybių Finansinės Korporacijos atst. K. Norų 10,000.—
- A. L. T. Sandaros 9-ta kuopa, Cambridge, Mass. 3,000.—
- Dr. Bacevicienė, Elizabeth, per p. J. Vileišį 5,200.—
- Per D-ro Alseikos paskaitas surinktų aukų 10,000.—
- L. Draug Kom., per sekretorių Sirbiką, 22 Locust cr. 1,800.—
- Bridgeport, Stamford, Conn. ir Baltimore, Md. 9,600.—
- Centralio Komiteto surinkta už ženklelius, per at. Kuizin, 5410 So. Richmond Ave., Chicago, Ill. 2,320.—
- Surinkta per p. Andriuškevičių, 225 Robinson St., Hudson, N. Y. 3,250.—
- S. L. A. 208 kp. prakalbose surinkta per p. Petronienę ir Gatkaskienę, Chicago, Ill. 7,700.—
- Shenandoah, Pa., per prakalbas 21,640.—
- Baltuškiuką, 164 Dover Ave., Bridgeport, Conn. 1,116.—
- L. Drg. Komit., 357-36 Broadway, So. Boston, Mass. 1,450.—
- Šv. Kazimiero R. K. Drg. iš So. Boston, per Gynimo Komitetą 22,000.—
- Moterų Globos Komitetas našlaičiams šelpti per Dr. Bacevicienę 29,500.—
- Per Lietuvos Atstatymo Bendrovę 15,500.—
- Lietuvių Moterų Globos Komiteto Valdyba konstatuodama faktq gavimo viršminėtų aukų vardu globojamujq vaikq-našlaičių taria širdingiausių ačiu Amerikos lietuvėms ir lietuviams. Jusų aukos žymiai palengvino našlaičių vargingą ir sunkų jų gyvenimą.

Daug aukotojų mums nežinoma; daug aukotojų neaiškiai mums nurodyta pavardės ir adresai. Todel L. M. G. K. Valdyba maloniai prašo visų Amerikos lietuviu siunčiant aukas aiškiai nurodyti aukotojų, rinkėjų ir siuntėjų pavardes ir adresą, tam kad galima butų įrašyti į aukotojų knygą, iš kurios vaikučiai žinos, kas jais rūpinasi, kas jų šelpėjai.

- D. SLEŽEVIČIENĖ, Pirmininkė,
- E. PRUSIENĖ, Vice-Pirmininkė,
- K. ŽILINSKIENĖ, Izdininkė,
- J. MAKUSKIS, Izdininkės Pavaduotojas,
- DR. J. ALEKNA, Valdybos Narys,
- B. GRIGAITYTĖ, Sekretorė,
- M. ŠUMNAUSKAITĖ, Sekretorės pavaduotoja.

LIETUVIŲ MOTERŲ GLOBOS KOMITETO CENTRO KASOS Nuo 1919 m. birželio mėn. 15 d., iki 1920 m. lapkričio mėn 1 d. APYSKAITA

PAJAMOS:	
Narių mokesnis	3,539.—
Aukos pavienių asmenų	21,040.24
Amerikos lietuvių aukos	38,811.25
Iš Švedijos aukos, per p. Lindhagenaitę (3,000k r.)	37,500.—
Iš balių, koncertų, gegužynių, rinkliavų	104,846.32
Valdžios pašalpa	47,000.—
Įvairios smulkios pajamos	1,309.83
Viso	254,046.64
ISLAIDOS:	
Prieglaudos išlaikymui	238,134.05
Karo aukoms pašalpos	650.—
Komiteto organizacijos reikalams	266.30
Įvairios smulkios išlaidos	7,494.52
Saldo 1920 m. lapkričio 1 d. ir 2,000 švedų kronų	7,501.77
Viso	254,046.64

Lietuvių Moterų Globos Komiteto Valdyba.

Dr. Paul J. Jakmauh (Jakimavičius) Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare. 509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass. Telephone South Boston 502

Bell Phone Dickinson 3995 M. **Dr. Ignotas Stankus** 1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa. Lietuvius Daktaras ir Chirurgas. Ofiso Valandas: Nuo 9 rito iki 5 po pietu Vakaraš, Ketverge nuo 6 iki 9 P.M. Nedėliomis iki 4 po pietu.

Tel. S. B. 2488 **DR. J. C. LANDZIUS - SEYMOUR** LIETUVIUS Gydytojas ir Chirurgas 506 Broadway, S. Boston, Mass

Dr. Tessmer DENTISTAS 306 Main St., Worcester, Mass. viršui "Iver Johnson" kauptuvės Patyres dentistas, prieinama kainos. Atdara subatoma po pietu. Nedėliomis pagal sutartj. Telephonas Park 3310.

Tel. So. Boston 270. **DR. JOHN MacDONNELL, M. D.** Galima susikalbėti ir beturviškai Ofiso valandos: Rytais iki 9 val. Po pietu 1 iki 8 Vakaraš 6 iki 9. 536 Broadway, So. Boston.

Pranešimas

Pranešame, kad Darbo Žmonių Knygyno katalogai 1920 metų jau išsibaigė, gi 1921 dar negatavi, todėl kurie negavote teiksites atleisti. Dabar Darbo Žmonių knygyno SANDĖLIS išaugo į taip didelį, kad ta vieta, kurioje dabar yra pasidarė per ankšta, prisieina įeskioti didesnės vietos, kurioje butų galima netik, kad visas Europoje ir Amerikoje išleistas lietuviškas knygas sutalpinti, o ir svetimtautiškų kad nemažai tilptų, tad del tos priezasties reikalinga taipat didelio katalogo, kokio dar lietuviški knygnai niekuomet neturėjo. Parupinimui to, reikia daug pinigų. Taipgi del stokos pinigų ir dėlei dar nežinomos vietos gali buti, kad ims laiko apie keli mėnesiai, kol viskas bus gatava ir todėl, brangūs Darbo Žmonių Knygyno rėmėjai, turėdami progos pasinaudokite per draugus, kurie gali ypatingai atvažiuoti, arba patys atvažiuokite, mes užtikriname, kad čia gausite knygu, kokių kituose knygyuose negaunate, jau dabar turime galybę tik-ka iš spaudos ir jau atgabenta iš Lietuvos knygu, taipgi laikraščiai: "Lietuvos Ukinkas" 10c., "Socialdemokratas" 5c., "Sietynas" 30c., "Aušrinė" 30c., "Trimitas" 20c. "Mokykla ir Gyvenimas" 50c. Siųskite užsakymus ir kartu pinigus ųiuomi adresu:

J. B. AGLINSKAS, 3238 S. Halsted St., Chicago, Ill.

R.M.S.P. EUROPA Dvisavaitiniai "O" Laivais New York—Hamburg Sustoja prie Charbourge ir Southampton ORBITA GEGUŽIO 21 Liepos 2 OROPESA BIRZELIO 4 Liepos 16 ORDUNA BIRZELIO 18 Liepos 30 1, 2 ir 3 klesos keliavimas. Viskas puikiai įrengta trečios klesos pasazieriams. THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO. 10 Congress St., Boston. Arba bile Laivakorėju Agenturoje.

ŽEMLAPIAI IŠ LIETUVOS Paskutiniomis dienomis gavo me iš Klaipėdos Lietuvos žemlapių, kurios parduodame po \$1.25. Tad, kurie norite, pasiskubinkite, nes jau baigiame sykiu su užsakymu siųskite ir pinigus "Sandaros" adresu.

Štai Kur Sekretas Sveikatos

Mes paskelbiame visuomenei, kad esame PIRMA DIDZIAUSIA LIETUVISKA VAISTINYCIA visoje Amerikoje, kuri išdirba vaistus, pagal Europos metodą nuo visokių ligų. Musų atitinkantieji vaistai pergali ligas. Tq jus sužinosite, kaip vartosite musų gyduoles. Visuose gerose APTEKOSE visoje Amerikoje galima gauti šias musų liekarstas: Salutara Biteri del vidurių ligų. Regulatorius del moterų. Kraujo Valytojas, kurie pats uždardijimas išaiškina reikalingumą. Salutaro Linimentas del visokių kaulų skaudėjimo ir kitokių skausmų. Trajanka Kas-gi dar jos nežino? Tos garsingos namų gyduoles. Reikalaukite musų surašo veistų ir žolių—siunčiame už dyką. (39) **SALUTARAS DRUG & CHEM. COMPANY** 1707 So. Halsted Street, Chicago, Ill.

Ar Jus Kankina Pleiskanos? **NAUDOKITE Ruffles** Ar Jums Galvos Odų Nieštis? **NAUDOKITE Ruffles** Ar Jusų Plaukai Šienka? **NAUDOKITE Ruffles** Ar Jus Norite Apsaugoti Juos? **NAUDOKITE Ruffles** Užlaikymui savo plaukų gražiais ir tankiais **NAUDOKITE Ruffles** Užlaikymui galvos odos sveikata ir kvani **NAUDOKITE Ruffles**

Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonkų, arba tiesiog iš išdirbėju per paštą už 75c. bonka. **F. AD. RICHTER & CO.** 3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų ųaknų. Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsėnėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, suėdysite pinigus ir sveikata. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai udykq.

H. CABITT, 100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

ATYDAI VISUOMENES

Parduodu laivakortes visoms linijoms, per priepilaukas Hamburgo, Bremo, Rotterdamo, Antwerp'o ir Liepojaus. Kurie keliausite Lietuvon Balandžio, Gegužio, Berzelio mėnesiuose dar laikas užsakyti vietas, antros ir trečios klesos. Rankpinių siųskite \$30.-00 Money Orderiu. Laivakorėjų prekė iš N. Y. į Eitkunus \$109.60. Siučiu pinigus į Lietuvą pagal dienos kursą, reikale — telegramu. Nusiuntimas greitas ir gvarantuotas. Visados kreipkitės antrašu, o busite užganėdinti, **A. L. T. S. NARYS.** **JUOZO AMBRAZIEJAUS AGENTURA,** 168 Grand St., Tel. Greenpoint 5975. Brooklyn, N. Y.

"Nereikia daugiau kankintis be miego per istisas naktis su verkiiančiu kudikiu," ji pareiskė, "nes aš jam duodu **BAMBINO** ir paguldau j lovą."

Mešlungis, dieglys, suires pilvas, perpilni vuduriai suteikia mažyčiui bereikalingą nesmagumą.

BAMBINO pašalina ųuos nesmagumus. Kudikiui mėgsta j! Jie prašo daugiaus. Aptiekose parduoda po 50c. arba norint, kad prisijustumėm per paštą, tai reikia siųsti 60c. j

F. AD. RICHTER & CO. 3rd Avenue & 35th Street, Borough of Brooklyn, New York City.

Vietos žinios.

PASKUTINIS PRANEŠIMAS.

Štai artinasi jau ir subata, kurios vakare bus celišta opera "Pirmosios Gegužės." Tikėtai labai sparčiai pasiduos, nes dideli pareikalavimai bus iš kitų miestų. Tad kurie dar neturite tikiety, pasiskubinkite užsisakyti iš kalno, kad kartais neprietrūktų. Tad norinti gauti tikėtus geresnems sėdynėms, kreipkitės į "Sandaros" Administracija, 327 E St., So. Boston, Mass.

EX-KAREIVIŲ SOKIAL.

Gegužės 21 d. lietuviai ex-kareiviai surengė šokius. Šių šokių likusis pelnas buvo plenuojama paskirti Lietuvos reikalams, bet ant nelaimės, vakaras pasitaikė labai šiltas, kas ir pakenkė šokiams, nes daugelis susilaukė nuo atsilankymo. Viešnok, neatsizvelgiant ant šilumos, susirinko būrelis jaunimo, kuris gražiai pasilinksmino. Pelną Lietuvai kad ir neliks, bet vis tiek priklauso garbė ex-kareiviams už jų atjautimą savo Tėvynei.

ZODIS MUSŲ JAUNIMUI.

Brangus jaunime! Šiandien jūsų žydėjimo dienos. Dienos, kurias jūs privalote linksmai, dorai ir garbingai praleisti. Brangiausias laikas žmogaus gyvenime, tai yra jaunystės metu. Metas, kuriame jaunuolis bei jaunuolė krypta vienon ar kiton usėn — geron ar blogon. Jeigu-gi jaunas budamas stengsiesi gyventi dorai ir mokėsi branginti savo jaunus dienas, neleisi jų veltui, tai ateityje džiaugsiesi. Bet jeigu jaunystę praleisi ant niekų, tai senatvėje gailėsies, bet jau bus perėlu, nebeatitaisysi. Prie dorus gyvenimo reikia pratintis jaunystės metu, nes prie ko jaunas pripranta — išmoka, tas tai buno jojo pamatas, ant kurio jis ir šeimynišką gyvenimą stato. Einant prie dorus gyvenimo, reikia mokintis atskirti gerą nuo blogo, šalintis nuo viso to, kas žemina žmogaus vertybę, mokėti gerbti kitus, lygiai pats save. Kaip prie to prieiti? Reikia susipažinti ir susidraugauti su dorum, pažangiu jaunimu, kurie moka gerbti vienas kitą — tokis jaunimas esti susispietęs prie muzikos — dailės draugijų. Gi, So. Bostono viena iš pažangiausių dailės draugijų yra Dramos ir Muzikos Draugija "Gabija", prie kurios darbuojasi ir mūsų gerb. dailės tvėrėjas, M. Petrauskas, pirmutinis, kurs praktynė lietuvių dailėje taką ir kuris pakėlė "Gabijos" vardą iki aukščiausio laipsnio tarpe lietuvių dailės draugijų Amerikoje. Taigi, mes, Bostono jaunimas, turime už garbę prigulėti prie "Gabijos" ir būti jos veikiančiais nariais ir rėmėjais. Aš neturiu nei mažiausios abejonės, kad mūsų nuveiktieji darbai dailės srityje bus padėti ant pirmo puslapio dailės istorijoje. Be to, prigulintieji prie šios draugijos gauna progą prasilavinti su dainoms ir muzika, susipažinti su dailė ir dalyvauti lošime operų ir t. t.

Dabargi "Gabija" rengiasi pastatyti operą "Pirmosios Gegužės", kuri bus statoma gegužės 28 dieną, Dudley Opera House. Tai paskutinis vakaras prieš vasaros sezoną. Todėl veikėjai rengkitės tinkamai pastatyti, o visuomenė išklausti ir atsiveikinti su žiemos sezonu.

Taigi kol jaunas, broliu ir sesute, stok šiandien dorus jaunimo eilėna, ir dirbk dailės darbą, kuris suteiks naudą tau ir visai lietuvių visuomenci.

Biekšų Matas.

Pranešimas

Šiuomi pranešama, jog antrasis Amerikos lietuvių suvažiavimas Washington'e (Lithuanian Convention) įvyks viešbutyje "Washington", ant 15th Street ir Pennsylvania Avenue. Salė pasamdyta trims dienoms, gegužės 30 ir 31 ir, reikalui atsitikus, birželio pirmą dieną.

Atvykusieji galės veikiausiai gauti, kaip suvažiavimo nariai, tame viešbutyje butą ir ten pat įsiregistruoti prie dežuruojančio asmens.

Lietuvos Atstovybė Amerikoje.

"ELTOS" ŽINIOS.

(Pabaiga nuo 5 pusl.).

klausimų išsprendimo ne ginklu, bet trečiųjų teismu, tarpininkaujant nesuinteresuotiems ir bešaliniams busiančios "Buferų Santarvės" nariams. Panašiai, kaip "Mažoji Santarvė" aprūpino čekams - Slovakams ir Pietų - Slavams savarankios užsienio politikos galimumą, taip ši nauja Buferų Santarvė pirmiausia aprūpins kiekvienam jos narių ne fikcinį, bet realinį politinį savarankumą. Kitaip kiekviena pakraščių valstybė, palikta viena sau ir egoistiniai atskirta nuo kitų, bus visuomet per silpna ir kiekviena savo politikos žingsnyje turės vienu metu baidyti dairytis ir į Rytus ir į Vakarus, lygiai bijodama priešintis ir bolševikams ir Santarvei.

Ir mes tikrai linkime visoms pakraščių valstybėms turėti priešakyje toli ir plačiai numatančius politikus.

Pakraščių valstybių vyriausybė ir partijos turi žiūrėti toliau, negu šiandien ir suprasti, kad ateitis Rusijoje priklauso vis tik tokiai vyriausybei, kad tik susitarimu su ja bus sustiprinta pakraščių valstybių butis, kad pats Europos pripažinimas jų de jure, pati išėjimas iš dabartinės pusiau teisėtos padėties priklauso nuo priuosiamojo susitarimo su vyriausybe, besinaudojančia Rusijoje neginčijamu visų gyventojų pripažinimu.

Pakraščių valstybės ir Rusija turi tiek bendrų reikalų, kad nuo šio susitarimo pilnumo ir širdingumo priklauso visų klausimų išsprendimas, abi puses patenkinantis. Rusų darbo demokratija — vienatinis tikras draugas naujai gimusioms pakraščių demokratijoms, nenorinti primesti joms nei buvusių gubernijų, nei naujų komisarų.

Dabar, kai Paryžiuje ir Londone pripažįsta, kad, rusu klausimo neišrišus, negalinti būti nustatyta pastovi politikos ir ukio lysvara visoje Europoje, abejingas žiūrėjimas į tą klausimą pakraščių valstybėse reikėtų didžiausį netoli matymą ir politinį provincializmą.

Rusijos chaosas gal įnešti tik nepastovumą visoje Europoje. O Rusijos chaosas gali baigtis, tik paėmus valdžią darbo demokratijai."

Parsiduoda

POOLRUMIS, 5 STALAI, \$550. Lengvos išlygos. Geras biznis. Del platesnių žinių kreipkitės:

A. J. KUPSTIS,

332 Broadway, S. Boston, Mass.

PARSIDUODA LAIVAS.

Puikus, varomas gesolinu; 30 pėdų ilgio ir 8 pėdos pločio, 8 arklių pajiegos. Dabar parduosiu labai pigiai, nes važiuoju Lietuvon.

P. PILYPAS,

10 City Point Court,

So. Boston, Mass.

NORIU PEKARNE.

Ant pardavimo Providence, Brocktone, arba bile kur Bostono apilinkėje, kur daugiausiai gyvena lietuvių. Norinti parduoti rašykite kuogreičiausiai, nes pirkikas laukia.

A. IVASKEVICIUS,

361 Broadway, South Boston

Tel. S. B. 605.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.

304 W. Broadway,

So. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznierių

ANT. NAUJOKAITIS

208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuve, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apilinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverkykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užėikite del persitikrinimo. Visiems patogi užėiga, arti Lietuvių svetainės.

A. ABAZORIUS,

301 E. St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška UŽEIGA

pas

ANTANĄ TAMULEVIČIŲ

300 Broadway, S. Boston Mass.

PARSIDUODA TONIKO IŠDIRBYSTĖ.

Su visais įtaisymais, 1000 keisų butelių ir trokas. Biznis yra išdirbtas nuo senovės. Geriausia proga pasidaryti pinigų, jeigu kas myli. Biznis turi būti parduotas greitai iš priežasties, kad savininkas turi kitą užsiėimimą. Del pilnos informacijos kreipkitės pas:

BRONĖ KONTRIM,

361 BROADWAY,

SO. BOSTON, MASS.

Telefonai So. Boston 605 ir 1337; prieš 7 val. iš ryto

šaukite: Brookline 7124-M.

PIKNIKAS!

Rengia A. L. T. Sandaros 9 kuopa Cambridge, Mass.

BUS NEDĖLIJOJE,

Gegužio-May 29 diena 1921

Jeigu tą dieną lytu, tai bus 30 Gegužės.

ANT STAŠIO UKĖS,

MILLIS, MASS.

Šis piknikas kožnam yra svarbus, nes bus proga linksmai laiką praleisti ir pažaisiti gražioje žalioje lankoje. Bus puikus programos, susidedantis iš prakalbų, muzikos, šokių, dainų, lenktynių ir t. t. Taipgi bus visokių gardžių valgių ir gėrimų širdingai visus kviečia,

RENGIMO KOMITETAS.

Troakai išeis 10 val. ryte nuo 875 Cambridge St.; visiems bus vietos parupinta. Užsiregistruokite pas kuopos narius.

P. S. Važiuojantiems nuo Forest Hill į Dedham, paskui pamit Wedsay karą, nepamesti kartrekių. Adresas: 92 VILLAGE ST., MILLIS, MASS., piknikas bus prie kelio.

19-tas METINIS BALIUS!

RENGIA ŠV. PETRO IR POVILO DRAUGIJA

Panedelyje, 30 d. Gegužio-May 1921

LIETUVIŲ SVETAINĖJE,

Kampas E ir Silver Sts.,

So. Boston, Mass.

Prasidės kaip 2 val. dieną ir trauksis iki 11:30 nakties.

Grajis geriausia Algirdo Orkestra iš Montello, Mass.

Kviečiame visus linksmai laiką praleisti.

KOMITETAS.

PUIKI OPERA!

"Pirmosios Gegužės"

Stato Muzikos ir Dramos Draugija "Gabija"

žodžiai V. Stagaro.

Muzika M. Petrausko.

A. J. NAVADAUSKAS

Garsus dainininkas, loš grafo Su rvilos vadovaujama veikale rolė.

SUBATOJE, 28 D. GEGUŽIO-MAY, 1921

Dudley Opera House

113 DUDLEY STREET,

ROXBURY, MASS.

Naujai pertaisyta opera "Pirmosios Gegužės" pilnai tinkama šių dienų momentui. Atvaizdina Rusijos Revoliuciją ir visus caro žiaurumus, Sibiro tremtinius ir naujos gady-nės šviesia ateitį. Lošime dalyvauja žymūs solistai ir visas "Gabijos" choras su Simfonijos Orchestra. Diriguos M. PETRAUSKAS. Kviečia visus "GABIJA."

P. S. Sėdynės numeruotos, tikietus galima gauti pas gabijiečius, Baltic States ofise. "Sandaros" ir "Keleivio" adm. Tikietai \$1.00, 75c. ir 50c.

Garadžius

Ant pardavimo arba išmainymo; puikioje vietoje Cambridge, Mass. Turime ir daug pigių "public garage'ų" Boston'e ir apilinkėse ant pardavimo. Kreipkitės į:

LITHUANIAN AGENCY,

361 Broadway,

So. Boston, Mass.

Telefonai: So. Boston 605, 1337 ir 31.

Laikrodžiai Atpigo

16 S. Vyriško didumo, šriubeliu varomas, ant 21 akmens, 14 k. kaušiuikai gvarantuoti ant 25 metų ... 25 doleriai Siuskite užsakymus, nes greit gali išsibaigti.

P. VALUKONIS

375 BROADWAY,

SO. BOSTON, MASS.

Atidarymas Tautiško Parko

RENGIA L. T. B. PARAPIJA

Ivyks 28, 29 ir 30 Gegužio 1921

METHUEN MASS.

28 ir 29 d.d. prasidės nuo pietų, o 30 d. prasidės

10 val. iš ryto.

Šisai atidarymas TAUTIŠKO PARKO bus labai žingeidus su plačiu programu kiekvieną dieną, su dainomis ir pamarginimais. 29 dieną dainuos "P. M." choras ir t. t. Tad kviečiame visus atsilankyti, o busite pilnai užganėdinti.